

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
**ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВАЛЬНОГО-
ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ СУЧАСНОГО ЗДО (РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ДНЮЧОЇ
ПРОГРАМИ DIOO)**

Яков Евелін Олександрівна

Студенка IV-го курсу
Освітня програма: Дошкільна освіта
Спеціальність: 012 Дошкільна освіта
Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № _____ / 202_

Науковий керівник:

Гаврилюк Ілона Юліївна
(старший викладач)

Завідувач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти:

Біда Олена Анатоліївна
(доктор педагогічних наук, професор)

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 202_

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

**Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти**

Кваліфікаційна робота

**ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВАЛЬНОГО-
ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ СУЧАСНОГО ЗДО (РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ДІЮЧОЇ
ПРОГРАМИ DIOO)**

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка IV-го курсу

Яков Евелін Олександрівна

освітня програма: Дошкільна освіта

спеціальність 013 Дошкільна освіта

Науковий керівник: **Гаврилюк Ілона Юліївна**

(старший викладач)

Рецензент: **Йокоб Андрея Павлівна**

*(викладач, директор Приватного закладу
«Гімназія імені П. Каталін Франгепан».)*

Берегове

2025

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatási Intézményvezetés Tanszék

KORSZERŰ NEVELÉSI MÓDSZEREK ÉS TECHNOLÓGIÁK AZ ÓVODAI FEJLESZTÉS FOLYAMATÁBAN

Szakdolgozat

Készítette: Jákó Evelin

IV. évfolyamos óvodapedagógia

szakos hallgató

Témavezető: Gávriljuk Ilona

(Adjunktus)

Recenzens: Jakab Andrea

(Főiskolai oktató, A. P. Frangepán Katalin Gimnázium igazgatója)

ЗМІСТ

Вступ.....	6
I. Методи та технології в освіті	9
1.1. Розуміння концепцій освітніх методів і технологій.....	11
1.2. Вибір методів навчання та механізмів їхньої дії	12
1.3. Реалізація принципів дошкільної освіти традиційними методами	14
II. Гра як інструмент навчання та дошкільної освіти	16
2.1. Поняття та функції гри у розвитку	17
2.2. Типи ігор за віком	18
2.3. Роль і значення гри в когнітивному та психічному розвитку дітей.....	20
2.4. Реалізація принципу ігрової діяльності в дошкільній освіті	21
III. Освітні технології та цифрове середовище.....	24
3.1. Технології в дитячому садку на основі традиційних методів дошкільної педагогіки	25
3.2. Можливості використання сучасних інструментів і технологій у дошкільному розвитку.....	27
3.3. Обґрунтування інноваційних технологій в дошкільній освіті - програма DIOO..	28
IV. Інноваційні технології та оцінка впливу програми DIOO Берегівський Базовий дошкільний заклад Гімназії Каталін П. Франгепан....	31
4.1. Методологія дослідження та аналіз дослідження	36
Висновки	52
Резюме	53
Список використаної літератури.....	54
Додатки.....	56

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	6
I. Módszerek és technológiák a nevelésben	9
1.1. A nevelési módszerek és technológiák fogalmainak értelmezése	11
1.2. A nevelési módszerek megválasztása és hatásmechanizmusai.....	12
1.3. Az óvodai nevelés elveinek megvalósítása hagyományos módszerek alkalmazásában	14
II. A játék, mint nevelés és az óvodai oktatás eszköze.....	16
2.1. A játék fogalma és funkciói a fejlődésben.....	17
2.2. A játékfajták életkori megjelenésük szerint.....	18
2.3. A játék szerepe és jelentősége a gyermek kognitív és mentális fejlődésében	20
2.4. A játékoság elvének megvalósítása az óvodai nevelésben	21
III. Az óvodai pedagógiai technológiák és a digitális környezet	24
3.1. Hagományos óvodai pedagógia módszerekre támaszkodó technológiák az óvodában	25
3.2. Korszerű eszközök és technológiák alkalmazási lehetőségei az óvodai fejlesztésben .	27
3.3. Innovatív technológiák létjogosultsága az óvodai nevelésben - a DIOO-program.....	28
IV. Innovatív technológiák és a DIOO program hatásainak vizsgálata a P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvodájában	31
4.1. A kutatás módszere és a vizsgálat elemzése.....	36
Összegzés.....	52
Rezümé	53
Hivatkozott irodalom	54
Mellékletek	56

BEVEZETÉS

„A gyermek a világra nyitott lény.
A simogatásra simogatással, a jó kedvre jó kedvvel,
tevékenységre tevékenységgel felel.”

(Mérei Ferenc)

A korai gyermekkori fejlődés meghatározó szerepet játszik a társadalom és a gazdaság jövőbeli alakulásában, hiszen a ma egészségesen fejlődő gyermekei lesznek a jövő sikeres, stabil és fenntartható közösségeinek alapjai (Danis, et.al.,2011:29). A mai gyermekek lesznek a jövő polgárai, munkavállalói és szülői. Az első életévek és a közösségi, társadalmi tapasztalatok mély hatással vannak a gyermekek jövőjére, képességeikre és pályafutásukra. A szülői környezet mellett az óvodapedagógus nevelési stílusa és módszerei is jelentős hatással vannak a gyermek fejlődésére. Az óvodában és az iskola első osztályaiban a legfontosabb, hogy a gyermek érzelmi biztonságot találjon, és hogy az óvónő, illetve a tanítók olyan barátságos környezetet teremtsenek, amely pozitív élményeket biztosít számára (Vekerdy,2001).

A szülőknek, szakembereknek és óvodapedagógusoknak egyaránt az a feladata, hogy a 21. század kihívásaihoz igazodva korszerű nevelési módszereket alkalmazzanak, amelyek olyanok, mint az üzleti világban a befektetések: hosszú távon meghatározó hatással vannak a gyermekek fejlődésére. A digitális eszközök, a különböző interaktív alkalmazások és a korszerű pedagógiai módszerek egyre nagyobb szerepet kapnak a gyermekek fejlesztésében, hiszen a mai gyerekek már digitális környezetben nőnek fel. Az óvodai nevelésnek tehát reagálnia kell ezekre a társadalmi és technológiai változásokra, hogy valóban hatékonyan támogassa a gyermekek kognitív, szociális és érzelmi fejlődését.

Az innovatív technológiák – például az interaktív táblák, tabletek, okoseszközök, vagy digitális tananyagok – alkalmazása lehetőséget teremt a differenciált, játékos és motiváló tanulási környezet kialakítására. Ezek az eszközök nem helyettesítik a hagyományos nevelési módszereket, hanem azokat kiegészítve új dimenziókat nyithatnak meg a gyermekek fejlesztésében. A korszerű nevelési módszerek és technológiák integrálása elősegíti a XXI. századi kompetenciák – például a problémamegoldás, kreativitás, együttműködés – korai fejlesztését is.

A téma aktualitását az is indokolja, hogy az óvodapedagógusok részéről egyre nagyobb az igény a szakmai megújulásra, és az új módszerek iránti nyitottság kulcsfontosságú a pedagógiai munka eredményességének növelésében. Emellett a nevelési intézmények számára is kihívást jelent az innovációk bevezetése, az eszközbeszerzés, valamint a pedagógusok digitális kompetenciájának fejlesztése. Jelen dolgozat megírásának az a célja, hogy bemutassuk azt,

hogy a hagyományos nevelési módszerek megtartása mellett, milyen új, modern nevelési módszerek alkalmazására van lehetősége az óvodapedagógusnak a munkája során, figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait. Az óvodás életkor sajátos nevelési módszere, eszköze a gyermek legfontosabb tevékenysége, a játék. E tevékenységen keresztül igyekeztünk bemutatni a modern módszerek, eszközök nyújtotta lehetőségeket IV. szerkezeti egységre tagolva. Az elméleti kutatásban, összesen 26 szakirodalmi forrás segített feltárni és értelmezni a téma elméleti alapjait és megérteni az összefüggéseket a jövő nemzedék nevelésének elveiben.

Dolgozat első fejezetében a nevelés fogalmának történeti és elméleti megközelítéseit, valamint a nevelésben alkalmazott módszerek és technológiák értelmezését foglalja össze. A fejezetben bemutatásra kerül hogyan alakult a nevelés jelentése az idők során, az őskori ösztönös átörökléstől a tudatos pedagógiai rendszerek megjelenéséig, különös tekintettel a legjelentősebb történeti és filozófiai irányzatokra. A nevelési módszerek és technológiák fogalmának tisztázása során felhasználok a klasszikus és modern pedagógiai szakirodalom meghatározásait, kitérve a módszerek fajtáira és jellemzőire is. A részletes elméleti háttér bemutatása mellett röviden ismertetem a módszerválasztást befolyásoló tényezőket, kiemelve az óvodai nevelés szerepét és sajátosságait. Külön figyelmet fordítok a játék és más óvodai tevékenységek személyiségfejlesztő szerepére, valamint a nevelési célok megvalósítását támogató hagyományos módszerek alkalmazására.

Ennek a fejezet feltárásához az alábbi irodalmak voltak nagy segítségre: Németh András *Neveléstörténet* és Czike Bernadett *Bevezetés a pedagógiába*.

A második fejezetben bemutatásra kerül a játék szerepe az óvodai nevelésben, mint a tanulás, fejlődés és szocializáció egyik legfőbb eszközét. A fejezet tárgyalja a játék pedagógiai jelentőségét, típusait, életkori sajátosságait, valamint azt, hogyan valósul meg a játékoság az óvodai mindennapokban. Legfontosabb irodalmak Fáyné Dombi Alice-Babics Edit: *Pedagógus mesterség* és Kovács György-Bakosi Éva: *Óvodapedagógia* c. munkái voltak.

A harmadik fejezetben átfogóan vizsgálásra kerül a hagyományos és digitális pedagógiai eszközök szerepét az óvodai nevelésben, kiemelten foglalkozva az IKT-eszközök (Információs és Kommunikációs Technológiák) alkalmazásával, valamint a digitális eszközök beépülésével az óvodapedagógiai gyakorlatba. E problémakörnek a feltárásában Gyarmathy Éva *Stabilitás a mobilitásban* és Beták Norbert, Szabó-Váradi Éva *A digitális óvodapedagógus és digitális eszközhasználat az óvodai csoportszobákban* c. munkák voltak segítségünkre.

A negyedik fejezetben kerül bemutatásra a P- Frangepán Katalin gimnázium beregszászi bázisóvodájában működő innovációs fejlesztő program, melynek fejlesztői hatásának a

vizsgálata és hatékonyságának bemutatásával foglalkozunk. Ez a DIOO – Digitális Okos Játék Óvodásoknak - egy magyar fejlesztésű, innovatív oktatási eszköz, amely az óvodások képességfejlesztését és iskolai felkészülését célozza meg.

A vizsgálat célja: feltárni a digitális eszközök (a DIOO- program) hatékonyságát a modern óvodapedagógiában és annak fejlesztő hatását a gyermeki kompetenciafejlesztésben, az iskolára való felkészítés folyamatában.

A kutatás hipotézisei:

1. hipotézis: Azoknál a gyerekeknél, akik kevesebb alkalommal gyakorolnak a DIOO fejlesztői játékaiban, kompetenciai fejlődés hiányossága mutatható ki.
2. hipotézis: A DIOO programban összeállított fejlesztő hatású játékok egyértelműen kimutatható kompetenciák fejlődését feltételezi.
3. hipotézis: A DIOO fejlesztő játékok elősegítik az önálló problémamegoldó képesség fejlődését az óvodás gyermekek körében.

Köszönetnyilvánítás Sztankovics Szilviának, az óvoda vezetőjének, a statisztikai adatok összegyűjtésében és azok elemzésében, értelmezésében.

I. MÓDSZEREK ÉS TECHNOLÓGIÁK A NEVELÉSBEN

A nevelés technológiájának fogalma a pedagógiai tevékenységek tudományos és gyakorlati megközelítésére épít, amely az értékekre alapozott személyiségfejlesztést célozza. A társadalom fejlődése és fenntarthatósága szempontjából kulcsfontosságú a következő generációk megfelelő szocializációja, amely a közösségi értékekre épül.

A nevelési technológiai megközelítés lehetővé teszi a nevelési tevékenységek hosszú távú, átfogó strukturált tervezését, amely a konstruktív életvezetési képességek kialakítását célozza. Ezen a folyamaton belül, ha az adott tevékenységet számos személy, több helyszínen és ismételten végezzük, és ugyanarra az eredményre jutunk, akkor indokolt a nevelési tevékenység technológiai alapú megközelítése.

A nevelés technológiája alatt értjük a neveléshez szükséges tudás, tapasztalat, eljárások, módszerek és eszközök tudatos rendszerezését és alkalmazását. A komplex és sokrétű nevelési feladatok átláthatóvá tételére a pedagógiai programok és stratégiák biztosítanak megoldásokat. A hatékony nevelés szükségessé teszi a megfelelő pedagógiai stratégiák, eljárások és eszközök alkalmazását. A program kialakításának alapelveit az oktatásban részt vevő személyek személyiségstruktúrája meg (Molnár, 2001).

A nevelés értelmezése és történeti alakulása

A nevelés fogalma különböző kultúrákban és népcsoportoknál eltérő jelentéstartalommal bír. A különféle meghatározások közös jellemzője azonban, hogy a nevelést minden esetben a fejlődési folyamatba történő tudatos beavatkozásként értelmezik.

A nevelés legkorábbi formája az őskorban elsősorban a lét- és fajfenntartáshoz szükséges tevékenységek automatikus, utánzásra alapuló átörökítését jelentette. Később, a társadalmi közösségek kialakulásával ez a funkció kibővült, és egyre inkább társadalomszervező szerepet is betöltött.

Az ókori görög nevelés eszményképe a sokoldalúan képzett, harmonikus személyiség volt, míg a spártai nevelés középpontjában a katonai fegyelem és testi erőnlét állt. A rómaiaknál a nevelés elsősorban gyakorlati célt szolgált, a mindennapi élethez és társadalmi szerepekhez szükséges ismeretek és készségek elsajátítását helyezték előtérbe. A középkorban ezzel szemben a nevelés fő célja az erkölcsi tökéletesség elérése lett, amely szorosan összefonódott az egyházi értékrenddel és a vallási tanításokkal. A humanizmus időszakában a nevelés világi irányt vett: célja az eszményi, sokoldalúan művelt ember formálása volt, aki a klasszikus műveltségre építve tudja betölteni helyét a társadalomban. A 17. században Comenius volt az, aki elsőként alkotott meg átfogó és rendszerezett pedagógiai elméletet, amely az oktatásra épült, s ebben kapott helyet a nevelés, mint tudatos fejlesztő tevékenység.

A nevelés első lélektani alapokon nyugvó rendszerét Herbart dolgozta ki a 19. század első felében. Herbart a nevelést mindenható eszköznek tekintette, amelynek legfőbb formája az oktatás. A nevelés szűkebb értelmezésében szándékos, egyirányú hatás, amely a gyermekekre vagy fiatalra irányul. Tágabb megközelítésben a nevelés magában foglal minden olyan hatást, amely a gyermekeket és fiatalokat a társas együttélés során éri (Németh,2001).

A modern pedagógiai elméletek szerint a nevelés fogalmát az alábbi alapvető tényezők határozzák meg:

- A nevelési folyamat mindig legalább két személy interakcióján alapul. A nevelés a nevelő és a nevelt közötti kölcsönös, dinamikus kapcsolat, amelyben mindkét fél hatással van a másikra – ez a kölcsönös befolyásolás jellemzi a nevelés lényegét.
- A nevelés nem véletlenszerűen vagy spontán módon megy végbe, hanem tudatosan megfogalmazott célok és szándékok mentén történik. A folyamat során a nevelő meghatározott nevelési tartalmakat közvetít a nevelt felé, amely által kölcsönös kapcsolat alakul ki közöttük. E kölcsönhatásban nemcsak az egyének formálódnak a tartalmak révén, hanem maguk a tartalmak is változnak az emberek értelmezése és hatása által.
- A nevelés mindig konkrét társadalmi és kulturális kontextusban zajlik. A nevelési helyzetet meghatározza a fizikai és társadalmi környezet, valamint a benne részt vevő személyek tevékenysége és jellemzői (Czike,1996:11).

A technológiai szükségessége és lehetőségei adott, mivel a nevelési rendszer irányítása során meghatározzák azokat a célokat, amelyek a nevelési értékeket megjelennek. A pedagógusok képességeinek eredményesen fejleszteni a tanulókat megfelelő pedagógiai környezetben, vagy valós élethelyzetekben végzett tevékenységek során.

Mint minden más technológia esetében, a nevelési technológia is azon alapul, hogy ugyanazokat a műveleteket, azonos sorrendben és ismételten végezzük, és mindig ugyanarra az eredményre jutunk. A technológiai eljárások két fő elemből:

A „termék” létrehozásához szükséges cselekvési és gondolati tervek,

A műveleti terv megvalósítás

Ezek kombinációja a pedagógiai programot, amely a céljai elérésére kidolgozott kidolgozott, jól használható nevelési formát rögzítő feladatok alapstruktúráját jelenti. A pedagógusok ezeket az irányítási feladatokat kreatívan alkalmazhatják az egyedi helyzetekhez igazítva, téve a pedagógiai folyamatok hatékony irányítását. (Molnár, 2001:79).

1.1. A nevelési módszerek és technológiák fogalmainak értelmezése

A „módszer” kifejezés nemzetközileg ismert és elfogadott fogalom, amely a görög *meta* („után, felé”) és *hodosz* („út”) szavak összetételéből származik. Jelentése: „valami felé vezető út”, amely értelmezés minden olyan tervszerű és tudatos eljárásra alkalmazható, amely egy kitűzött cél elérését szolgálja. Egy módszer hatékonyságát alapvetően az határozza meg, hogy milyen gyorsan és eredményesen vezet el a kívánt célhoz. Eredetileg filozófiai terminusként jelent meg, és a pedagógia innen vette át.

A görög filozófusok a módszert a logika területéhez kapcsolták, a logikát tekintették a módszertan tudományának. A pedagógia történetében a szofisták voltak az elsők, akik tudatosan alkalmaztak hatékony módszertani eszközöket az oktatás során. A szabályok elsajátíttatásán túl kiemelt jelentőséget tulajdonítottak a gyakorlásnak, és a tanulás iránti motiváció fenntartására célzottan alkalmazták a dicséretet, mint megerősítő eszközt.

Comenius „Didactica Magna” című művében az egyetemes érvényű oktatási módszer kidolgozására törekedett. Munkássága során olyan didaktikai és módszertani alapelveket fogalmazott meg, amelyek máig meghatározó elemei az iskolai gyakorlatnak.

Ezek az alapelvek a hatékony tanítás és tanulás sarokkövei:

- Szemléletesség: a tanulók számára érzékszervileg is megragadható módon történik az ismeretátadás, például képek, tárgyak, demonstrációk segítségével.
- Tudatosság: a tanítás nem véletlenszerű, hanem tudatosan felépített, célirányos folyamat.
- Rendszeresség: az ismeretanyag logikus sorrendben, egymásra épülve kerül feldolgozásra.
- Következetesség: a pedagógus következetes nevelői magatartása biztonságot nyújt a gyermekek számára, segíti a szabályok és normák elfogadását.
- A tananyag koncentrikus bővítése: az ismeretek fokozatosan, ismétlésen és elmélyítésen keresztül bővülnek, az életkori sajátosságokhoz igazodva.

A magyar nyelvű pedagógiai szakirodalom szerint a módszer az eljárások összességéként értelmezhető, amely elsősorban a megismerési folyamat megszervezését jelenti. A módszer célja, hogy összehangolja a pedagógus által alkalmazott eljárásokat a tanuló által végzett tanulási tevékenységekkel (Kozma,1996:246).

A nevelési módszerek olyan eljárások, amelyek célja, hogy a nevelés során a személyiség fejlődését és formálását hatékonyan támogassák. Ezen módszerek segítségével a nevelők a megfelelő hatások elérésére törekednek, figyelembe véve a különböző célokat és helyzeteket. A nevelési módszerek két fő típusa a direkt (közvetlen) és indirekt (közvetett) módszerek. A

nevelési célok elérése érdekében alkalmazott eljárások eltérnek az oktatási módszerektől, mivel a nevelés során az erkölcsi, szociális és érzelmi fejlődést célozzák, míg az oktatás elsősorban az intellektuális fejlődést szolgálja.

A Pedagógiai Lexikon (1978) így fogalmaz: A nevelési módszerek olyan tudatosan megválasztott és alkalmazott eljárások összességét jelentik, amelyek a nevelési célok elérése érdekében kerülnek bevetésre. Ezek az eljárások arra irányulnak, hogy a nevelt személyeket pozitív, értékes tevékenységek végzésére ösztönözzék, miközben elősegítik a nem kívánatos, káros magatartásformák elkerülését (Gabóda, et.al.,2013:247).

Szókratész a tudás közvetítésére egy kivételesen hatékony módszert dolgozott ki, amelyet *heurisztikának*, azaz a „rádöbbsentés művészetének” nevezzük. Ez az eljárás a tanítvány önálló felismerésein alapult, s későbbi, egyszerűsített formája a modern oktatásban „kérdve kifejtő módszer” néven vált ismertté.

A szókratészi módszer lényege az volt, hogy a tanító – metaforikusan szólva – bábáskodott a tanítvány gondolati folyamata fölött: nem közvetlenül közölte a tudást, hanem kérdések sorozatával segítette hozzá a tanulót ahhoz, hogy saját tapasztalataiból, a mindennapi élet konkrét példáiból kiindulva maga jusson el az általános igazságok felismeréséhez.

Ez a módszer alapvetően induktív jellegű: az egyedi jelenségektől az általános elvek felé halad. Szókratész gyakran alkalmazta az irónia eszközét is, amely révén tanítványait saját tévedéseik felismerésére vezette rá, ezzel elősegítve a mélyebb, belső meggyőződésen alapuló tudás kialakulását (Magyarné Sztankovics,1999: 246).

1.2. A nevelési módszerek megválasztása és hatásmechanizmusai

A nevelési módszereket minden esetben az adott nevelési helyzet sajátosságainak és összefüggéseinek figyelembevételével kell értelmezni és alkalmazni, mivel azok hatékonysága számos körülménytől és tényezőtől – például a nevelési céloktól, a tanulók életkorától, személyiségétől, valamint a pedagógus szerepétől – függ.

Az alábbi tényezők fontos szerepet játszanak abban, hogy a nevelő mely nevelési módszert választja egy adott helyzetben:

a) A gyermek viselkedése: A szülők vagy nevelők értékelik, hogy a gyermek magatartása megfelelő volt-e, illetve, hogy komoly vagy enyhébb vétségről van-e szó. Figyelembe veszik azt is, hogy a kívánt viselkedés elérése mennyi erőfeszítést kíván meg a gyermektől. Fontos, hogy a büntetés vagy jutalmazás mértéke arányban álljon a cselekedettel, és ne legyen se túlzottan szigorú, se túl elnéző.

b) Az előzmények: Ha a gyermek korábban már kapott figyelmeztetést ugyanazért a viselkedésért, de ennek ellenére ismét elkövette, akkor indokolt lehet határozottabb fellépés. Első esetnél a nevelő általában megértőbb.

c) A gyermek szándéka: Lényeges szempont, hogy a gyermek tudatosan vagy véletlenül követte-e el a cselekedetet. A szándékosság mértéke befolyásolja a nevelő reakcióját.

d) A gyermek életkora: A jutalmazás vagy büntetés módja és hatékonysága nagyban függ a gyermek életkorától. Kisebb gyermekek számára egy egyszerű dicséret vagy apró ajándék is jelentőséggel bír, míg az idősebbek más, összetettebb elismerést igényelnek.

e) A nevelő céljai: A nevelő saját nevelési elvei és céljai határozzák meg, hogy mely viselkedések erősítendőek, és melyeket kell korrigálni. E célok mentén dönti el, mi tekinthető súlyosabb vagy enyhébb vétségnek.

f) A módszer hatása: Csak akkor lehet hatékony egy nevelési módszer, ha annak van valós hatása a gyermekekre. Egy jutalom például csak akkor éri el célját, ha a gyermek azt valóban értékesnek érzi (Czike,1996:249).

A nevelési módszereket befolyásoló tényezők rendkívül összetettek és sokrétűek lehetnek. Az alábbiakban néhány fontos tényezőt említek meg:

Szülői nevelési stílusok: A nevelési stílusok, mint például a demokratikus, autoriter vagy laza nevelési stílus, jelentős hatással lehetnek a gyermek fejlődésére.

Kulturális tényezők: Különböző kultúrák eltérő értékeket és szokásokat tartalmaznak, ami hatással van a nevelési gyakorlatokra.

Gyermek egyéni sajátosságai: Az egyes gyerekek temperamentuma, személyisége, tanulási stílusa és egyéni igényei befolyásolják, hogy milyen nevelési módszer lehet hatékony számukra.

Szociális környezet: A gyermek nevelése szorosan kapcsolódik a családi, iskolai és szociális környezetéhez. A szociális környezetben meglévő támogatás vagy stressz hatással lehet a nevelési döntésekre és módszerekre.

Képzési és oktatási rendszerek: Az oktatási rendszer és az iskolák nevelési filozófiája is befolyásolja, hogy milyen módszerekkel tanítanak és nevelnek.

Kor: A gyermek életkora is meghatározó tényező. Az eltérő fejlődési szakaszokhoz különböző nevelési megközelítések szükségesek.

Társadalmi-gazdasági státusz: A családok anyagi helyzete és társadalmi-gazdasági státusza szintén befolyásolja, hogy milyen lehetőségeik vannak a gyermeknevelésre. (Báthory - Falus, 1997).

1.3. Az óvodai nevelés elveinek megvalósítása hagyományos módszerek alkalmazásában

A gyermek nevelésének elsődleges színtere a születéstől körülbelül hároméves koráig a család, amely ebben az életszakaszban meghatározó szerepet tölt be a személyiségfejlődés alapjainak megalapozásában. A harmadik életévtől egészen az iskolába lépésig a családi nevelést kiegészíti az óvoda, amely a köznevelési rendszer szakmailag önálló intézményeként működik. Az óvoda sajátos feladatkörébe tartozik az óvó-védő, szociális, nevelő és személyiségfejlesztő funkciók ellátása, amelyek révén támogatja a gyermekek testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődését.

Célja, hogy biztosítsa a gyermek harmonikus személyiségfejlődését az életkori sajátosságok és egyéni adottságok figyelembevételével.

Az óvodai nevelés célja a gyermek meglévő ismereteinek, jártasságainak, készségeinek, adottságainak és hajlamainak figyelembevételével a képességek sokoldalú kibontakoztatása és fejlesztése. A nevelési folyamat kiemelt feladata a cselekvésreguláció biztosítása, amely az affektív (érzelmi), kognitív (megismerési) és viselkedéses elemek harmonikus összhangjára törekszik. Az óvodáskorban szerzett tapasztalatok és élmények megalapozzák a kisiskoláskor feladataihoz szükséges készségek kialakulását, valamint hozzájárulnak a sikeres iskolai beilleszkedéshez (Fáyné, et.al.,2013).

Az óvodai nevelés legfontosabb küldetése a gyermek testi és lelki szükségleteinek figyelembevétele és kielégítése. E feladatkörön belül különös hangsúlyt kap az egészséges életvitel megalapozása, az érzelmi biztonság megteremtése, az erkölcsi és közösségi értékek közvetítése, valamint az anyanyelvi fejlesztés és az értelmi képességek kibontakoztatása. E célok megvalósítása érdekében az óvodapedagógus három fő tevékenységformára építkezik, amelyek segítségével biztosítja a gyermekek komplex fejlődését és jólétét (Korm.rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról, 2012).

A gyermeki személyiség formálásában kiemelkedő jelentőséggel bírnak a vizuális kifejezés különféle formái, mint például a rajzolás, a mintázás, a kézi munka és az egyéb ábrázoló tevékenységek. Ezek a tevékenységek nemcsak a kreativitást és az önkifejezést támogatják, hanem hozzájárulnak a finommotoros készségek, a térbeli tájékozódás, valamint az érzelmi és értelmi fejlődés gazdagításához is. Az egyéni képességekhez és fejlettséghez igazodó tevékenységek elősegítik a képi és plasztikai kifejezőképesség, valamint az alkotó- és önkifejező készségek, a térbeli tájékozódás és a gyermeki élmény- és fantáziavilág gazdagodását, továbbá annak vizuális kifejezését.

A gyermekek természetes mozgása, mint a járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás és dobás, valamint testi képességeik fejlődése a torna és a mozgásos játékok révén történik. A torna és a játékos mozgásformák, amelyek az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységekkel kiegészülnek, szerves részét képezik az óvodai élet mindennapjainak. E tevékenységek elengedhetetlen szerepet játszanak a gyermekek egészségének megőrzésében és hozzájárulnak az egészséges életmódra nevelés hatékony megvalósításához.

A mindenre nyitott, a külső világot megismerni kívánó és azt felfedezni vágyó óvodás gyermek számára minden nap egy új kaland, egy folyamatos felfedezés. Miközben saját környezetét tanulmányozza, olyan tapasztalatokat szerez, amelyek alapot adnak számára a környezetében való eligazodáshoz és tájékozódáshoz, figyelembe véve életkori sajátosságait. A valóság felfedezése közben alakul ki a gyermek viszonya a természeti környezethez, az emberi alkotásokhoz, valamint ezek védelméhez és az értékek megőrzéséhez szükséges alapvető ismeretek is (Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról, 2012).

A játékos tevékenységek mellett a személyiségfejlesztés és a nevelés szempontjából fontos eszközként jelennek meg a munka jellegű tevékenységek is. Ilyenek például az önkiszolgálással kapcsolatos feladatok, az óvodapedagógus és más felnőttek segítése, a naposi tevékenységek, valamint a környezet, a növények és az állatok gondozása. A gyermeki munka eredményes megvalósítása megköveteli az óvodapedagógustól a tudatos tervezést, a gyermekekkel való aktív együttműködést, valamint az állandó, tényszerű és a gyermekek szintjéhez igazodó visszajelzést. Ez a pedagógiai folyamat nemcsak a feladatvégzés tanítását szolgálja, hanem hozzájárul a felelősségtudat, az önállóság és az együttműködési készség fejlődéséhez is.

A játék és a munka mellett az óvodai környezetben már megjelenik a tanulás folyamata is. Az óvodai tanulás folyamatos, jelentős részben utánzások, spontán tevékenység, amely a gyermek teljes személyiségének fejlődését és fejlesztését szolgálja. A gyermekek belső érési folyamatai, a családi nevelés hatásai, valamint az óvodai nevelés tudatos, támogató tevékenysége együttesen járulnak hozzá ahhoz, hogy a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére – jellemzően hat- vagy hétéves korra – elérje azt az érzelmi, szociális, értelmi és fizikai fejlettségi szintet, amely szükséges az iskolai élet sikeres megkezdéséhez. (Az Óvodai nevelés országos alapprogramja, 1996).

II. A JÁTÉK, MINT NEVELÉS ÉS AZ ÓVODAI OKTATÁS ESZKÖZE

A játék alapú nevelés és oktatás számos előnnyel jár. Játékon keresztül a gyerekek kipróbálhatnak új dolgokat biztonságos környezetben, és hibázhatnak anélkül, hogy túl nagy következményekkel járna. Ez fejleszti a kitartást és az önállóságot. Emellett a játékban való részvétel serkenti a gyerekek kreativitását és problémamegoldó képességét, miközben fejleszti a kommunikációs és szociális készségeket.

A játék valóban rendkívül hatékony és fontos eszköz a nevelésben és oktatásban. A gyerekek számára ez a tanulás egy természetes és élvezetes formája, amely segíti fejlődésüket különböző területeken, mint például a szociális készségek, a problémamegoldás, a kreativitás és az együttműködés.

Az oktatási módszerek csoportosíthatók a pedagógus és a nevelt kapcsolata és a kiváltott hatások (közvetlen vagy közvetett) szerint. Ezért két fő kategóriát különböztethetünk meg:

1. Közvetlen oktatási módszer
2. Közvetett oktatás

A közvetlen (azonnali) nevelési módszerben a pedagógus közvetlenül befolyásolja a neveltet. Itt a pedagógus szerepe a domináns, míg a tanulók inkább passzív szerepet töltenek be. E módszerek közé tartozik a párbeszéd, a megegyezés, a nézeteltérés és a kérdés. Előnye, hogy a tanulók könnyebben elmagyarázzák ezeket a tapasztalatokat, és elkerülik a hibákat. Hátránya ugyanakkor, hogy gátolja a tanulók önszabályozó képességének, autonóm magatartásának fejlődését. Alkalmazásuk életkorfüggő, hiszen óvodában és általános iskolában is hatékonyan alkalmazhatók, de serdülőkorban elhalványulnak a kényükből, miközben az indirekt módszerek átveszik a hatalmat.

A közvetett nevelési módszerben a pedagógus nem közvetlenül irányítja az oktatási folyamatot, hanem a közösség segítségét veszi igénybe. A pedagógusok meghatározzák a közösség küldetését, és közösségi normákon, értékeken és magatartásokon keresztül befolyásolják a neveltet. Ebben az esetben a pedagógusok nem irányítják a tanulást, hanem inkább a társak közötti interakción keresztül irányítják a tanulást. Ezek a megközelítések magukban foglalják a közvetett monitorozást, a közvetett gyakorlatot, valamint a pozitív egyéni és csoportmodellekre való hangsúlyt a közösségi életben. A közvetett megközelítések különösen hatékonyak az önállóság és az autonómia fejlesztésében, és sikeresen alkalmazhatók serdülőkorú gyermekeknél. Ha az oktatási módszerek megfelelően kombinálják a közvetlen és a közvetett módszereket, akkor a legjobb eredményeket érhetik el (Bábosik,1994).

Az óvodai nevelés célja, hogy elősegítse a gyermekek harmonikus fejlődését, figyelembe véve életkori és egyéni sajátosságait, szükségleteiket, képességeiket, motivációjukat és eltérő fejlődési ütemüket. A nevelési cél a gyermekből magából fakad, ezért folyamatosan mérlegelnünk kell igényeiket és a rendelkezésre álló lehetőségeket, hogy biztosítsuk számukra az optimális fejlődést. Nevelőmunkánkat a következő alapelvek határozzák meg:

- Gyermekközpontúság – a gyermek egyéni szükségleteinek és érdeklődésének figyelembevétele.
- Tevékenységközpontúság – a tapasztalati úton történő tanulás és aktív részvétel előtérbe helyezése.
- Értékközpontúság – az erkölcsi és társadalmi értékek közvetítése a nevelés során. Ezáltal biztosítható a gyermekek testi, érzelmi, értelmi és szociális fejlődésének kiegyensúlyozott támogatása. (Fáyné, et.al.,2013).

2.1. A játék fogalma és funkciói a fejlődésben

A gyermekek a játék révén fedezik fel a környezetüket, miközben önmagukat, képességeiket és határaikat is megismerik. A játék alapvető fontosságú a gyermek egészséges fejlődése szempontjából. Már a csecsemők is játszanak, és ahogy növekednek, a játék formája és tartalma fokozatosan átalakul és gazdagodik. Ez a fejlődési folyamat elősegíti különböző képességeik kibontakozását. A játék hozzájárul a gyermek értelmi és érzelmi fejlődéséhez, támogatja szociális és nyelvi készségeik fejlődését, valamint mozgásuk fejlődésében is kulcsszerepet játszik.

A játékok az emberi tevékenység sajátos formája, amely végig kíséri az egyénet és az emberiséget életük során. A játék önként választott tevékenység, amely nem esik külső kényszernek. A játékok varázsa minden korosztályt vonz, és lényege, hogy az emberek képesek tükrözni és megváltoztatni a valóságot.

A gyerekek játékokon keresztül képesek befolyásolni környezetüket és az őket körülvevő világot, miközben játékaikkal valódi változást idézhetnek elő. A gyerekek nem úgy tükrözik a valóságot, mint a felnőttek, hanem koruknak és fejlettségüknek megfelelően játszanak. Ebben az értelemben a játéktípusa nemcsak érdekes, hanem a fejlődése szempontjából is előnyös.

A "játék" kifejezésnek a mindennapi életben számos jelentése van: jelölhet tevékenységet, játékcselekvést, tárgyat (például babát vagy társasjátékot), de beszélhetünk a képzelet játékaról vagy akár a színészi játék kifejezéséről is.

A játék a kisgyermek számára elsődleges tevékenység, amely szabadon választott, külső céltól mentes, és önmagáért végzett, örömszerzésre irányuló cselekvés. Ahogy a gyermek növekszik, és egyre jobban megérti saját magát, az embereket és a társadalmat, amelyben él, úgy játékának módja, tartalma és szintje is változik, tükrözve a fejlődési folyamatokat (Fáyné-Sztanáné, 2013).

A játékok az egyik leghatékonyabb és legértékesebb oktatási módszer. Bár a játék sajátosan emberi tevékenység, nem csak az emberre jellemző. Az állatok is játszanak, és a játék beépül az ösztönös élettevékenységük alapvető formáiba, és segíti őket a túlélésben. Ezzel szemben az embergyerekek játéka nemcsak a környezetük befolyásolását teszi lehetővé, hanem valódi változást is előidézhethet.

A Pedagógiai Lexikon meghatározása szerint a játékok felfoghatók úgy, mint a magasabb rendű organizmusok funkciója, hogy akadályokat állítsanak maguk elé, és ezáltal szabályozzák az általuk szerzett öröm mértékét. Ezért a játék önkéntes tevékenység, amely fontos szerepet játszik az egészséges pszichés egyensúly kialakításában.

A gyermekjátékok során a kisgyermek a külvilágból és saját belső világából összefüggő benyomásokat szerveznek és alkotnak játéktevékenységeken keresztül. Az iskolába lépés előtt a játék a legfontosabb és legkiemelkedőbb tájékozódó tevékenység a gyermek számára, és elengedhetetlen fejlődésükhöz. A játék a saját érdekében végzett tevékenység, amelyet nem befolyásolnak külső célok, és élvezettel kísérik. A gyermekjáték szabad akaratlan alapuló önálló tevékenység, amely lehetőséget biztosít számukra, hogy kifejezzék magukat (Kovács - Bakosi, 2004).

2.2. A játékfajták életkori megjelenésük szerint

Az óvodás korban jellemző egyik fontos játéktípus az alkotó (konstrukciós) játék, amelynek során a gyermek valamilyen objektumot hoz létre. A tevékenység alapját a céltudatos cselekvés adja. Ilyen játékok közé tartozik az építés, rajzolás, gyurmázás és barkácsolás. Ezek során a gyermek megismerkedik a tárgyakkal, mint anyagokkal, és elsajátítja azokkal való manipulációt. Ehhez azonban már magasabb szintű pszichikus funkciók szükségesek, mint a figyelem, a koncentráció és a problémamegoldó képesség, amelyek elengedhetetlenek a tevékenységek sikeres végrehajtásához.

Óvodáskor végére jelennek meg az úgynevezett szabályjátékok, amelynek során szükségessé válik, hogy a gyermek felismerje saját képességeit, lehetőségeit, rendelkezzen az önkorlátozás képességével, alkalmazkodóképességgel, szabálytudattal. Az alkotó (konstrukciós) játékokhoz hasonlóan, a szabályjátékok is magasabb szintű személyiségfejlődést

igényelnek. A játék öröme ebben az esetben a teljesítés öröme, a saját képességek maximális kihasználása, valamint a versenyszellem átélése biztosítja. A szabályjátékok különböző formái lehetnek versenyek vagy társasjátékok, amelyek nemcsak szórakoztatnak, hanem elősegítik a gyermekek szociális, kognitív és érzelmi fejlődését is.

A pedagógia szerint a játékokat különböző típusokra oszthatjuk, figyelembe véve azok jellemzőit és a gyermekek fejlődésére gyakorolt hatását. Az alábbi fő játéktípusokat különböztetjük meg: alkotó játékok, konstruktív játékok, szabályjátékok, didaktikus játékok, mozgásos játékok és sportjátékok. Mindezek mindegyike hozzájárul a gyermekek különböző kognitív, szociális és érzelmi készségeinek fejlődéséhez.

A napjainkban zajló „digitális forradalom” gyökeresen átalakította, megváltoztatta az emberek életét. Ez a folyamat az óvoda világát sem kerülte el. Technológiai eszközöket a gyermekek már gyakran jóval az óvodába lépés előtt is használnak. Érvek és ellenérvek szólnak ezek hasznosságáról, a tapasztalat viszont azt mutatja, hogy ezeknek az eszközöknek a használata az oktató-nevelő munkában ma már elkerülhetetlen. Így egy új játéktípus, a digitális játékok típusa is megjelenik a pedagógiában.

A gyermek életében a játék az a tevékenységforma, ahol a legközelebbi viszonyba kerül az élettől. Ez az a tevékenység, amely a világ megismerésének legelső útja. Charlotte Bühler, a humanisztikus pszichológia képviselője a gyermekkori játék több egymást követő típusát különbözteti meg az életkori megjelenést figyelembe véve.

Csecsemőkorban, az első életévben, a gyermek tevékenységei elsősorban funkciójátékok formájában jelennek meg. Ebben a játéktípusban a mozgások összehangolása dominál, és a tevékenységi szükséglet motiválja a játékot. A gyermek kezdetben véletlenszerű végtagmozgásokat végez, amelyeket ismételt, miközben kúszik, mászik, tipeg, valamint különféle tárgyakat ráz, tologat és húz. A második életév kezdetén, és óvodáskorban teljesedik ki a szerepjáték.

A szerepjáték során a gyermek a képzelete segítségével különböző szerepekbe bújik. A játék során a gyermek megélt tapasztalatait cselekvéssé formálja, és az érzelmeit kifejezésre juttatja. Ennek a játéknak fontos feszültségoldó szerepe van, különösen ebben az életkorban. A szerepjátékok közé tartozik például a doktorosdi, a babázás és hasonlóak. A legkisebbek esetében a téma kiválasztása az adott cselekvéshez kapcsolódik, míg a nagyobb gyermekeknél a játék során használt tárgyak, végül a legnagyobbaknál már maga a szerep kerül a figyelem középpontjába (Goró,2010).

A játék során megélt érzelmek kiemelt jelentőséggel bírnak, hiszen nemcsak a feszültség oldásában segítenek, hanem a személyiség fejlődését is támogatják. Piaget (1978) szerint a játék

a gyermekkorban az alkalmazkodás egyik formája, amelynek két lehetősége van: akkomodáció és asszimiláció. Az utóbbit tartja a kisgyermekekre jellemző szimbolikus játék tiszta formájának.

Piaget nevéhez fűződik a játék típusainak az értelmi fejlődés szakaszai alapján történő rendszerezése:

- 0-2 éves korban: explorációs játékok, amelyek a világ felfedezését szolgálják (gyakorló, funkciós, érzékszervi-mozgásos, kísérletező játékok). Ebben az időszakban a gyermek a saját örömeire ismerkedik önmagával és környezetével.

- 2-7 éves korban: szimbolikus játékok, amelyek során a gyermek képzelete egyre nagyobb szerepet kap. A „mintha” elem megjelenése azt jelzi, hogy a gyermek képes eltávolodni a konkrét cselekvéstől, és képzeletében megeleveníteni a világot, helyettesíteni tárgyakat és helyzeteket. Ez a játékforma lehetőséget nyújt arra, hogy a gyermek feldolgozza a környezetében tapasztalt eseményeket, szerepeket és kapcsolatokat.

- 7-8 éves korban: szabályjátékok, amelyekben egyre nagyobb szerepet kapnak a valós szabályok. Ez a szakasz az óvodáskor végén és a kisiskoláskor kezdetén jelenik meg, amikor a gyermek játéka fokozatosan közelít a valósághoz, és alárendelődik a társadalmi normáknak és szabályoknak.

A játék tehát nem csupán szórakozás, hanem a gyermek fejlődésének egyik legfontosabb eszköze (Fáyné, et.al.,2013).

2.3. A játék szerepe és jelentősége a gyermek kognitív és mentális fejlődésében

A játék kulcsszerepet tölt be a gyermek értelmi fejlődésében, valamint szociális és érzelmi fejlődésében. Fejleszti a képzeletet, a fantáziát és a gondolkodást, valamint hozzájárul az érzékelés és észlelés finomodásához.

A játék fejlődése meghatározott életkori szakaszokban figyelhető meg. A manipulatív játék a gyermek természetes kíváncsiságának és kérdésfeltevésének megnyilvánulása. A gyakorló játék és a szerepjáték során a gyermek újraéli és feldolgozza a környezetéből kiemelt tapasztalatokat. A fejlettebb szerepjátékokban már nemcsak személyes élmények jelennek meg, hanem bonyolultabb gondolkodási folyamatok és szociális azonosulások is. Ebben a szakaszban kezdenek kialakulni azok az alapvető szabályok, amelyek később a szabályjátékok alapját képezik.

A játékfajták nem csupán egymást követő szakaszokként jelennek meg, hanem időről időre visszatérnek és egymásra épülnek. A játéktevékenység szorosan összefügg a gyermek figyelmével, értelmi, érzelmi és szociális fejlettségével, így az óvodapedagógus számára fontos

támpontot jelent a gyermek fejlődésének nyomon követésében. A gyermek kezdetben egyszerű, színes, puha, hangot adó tárgyakkal játszik, majd a spontán tapasztalatokra építő eszközök válnak érdekessé számára. Később olyan játékok kerülnek előtérbe, amelyek már komplex ismereteket és magasabb szintű szociális készségeket igényelnek.

A játék fejlődése nem csupán egy természetes folyamat, hanem a pedagógiai munka egyik legfontosabb mutatója is. Az óvodapedagógus akkor segíti leghatékonyabban a gyermek fejlődését, ha a spontán játékot kiindulópontként használva kezdeményez tevékenységeket. Az így szerzett ismeretek lehetővé teszik, hogy a gyermek más minőségben folytassa saját játékait, miközben a pedagógus által irányított tevékenységeket is belső motivációval, játékként vagy játékos jellegű élményként élje meg (Fáyné, et.al.,2013). a

Piaget elmélete, amely máig nagy hatással van a pedagógiára, úgy tartja, hogy a játék az értelmi fejlődés és működés egyedülálló kifejeződési formája. A gyermek a játék során lehetőséget kap arra, hogy kipróbálja és alkalmazza az eddig megszerzett ismereteit és képességeit. Ennek köszönhetően a játék révén hatékonyabban tud alkalmazkodni a külvilág elvárásaihoz. Piaget ezt a folyamatot *asszimilációnak* nevezi, amely során az új tapasztalatok és ismeretek a már meglévő kognitív sémákhoz igazodnak, ezáltal lehetőséget biztosítanak a korábban kialakult gondolkodási műveletek begyakorlására. Ezzel szemben az *akkomodáció* akkor valósul meg, amikor a gyermek a külső viselkedésminták lemásolásával új belső sémákat alakít ki. A viselkedésben mindkét folyamat – az asszimiláció és az akkomodáció – különböző mértékben jelen van, és e kettő együttesen biztosítja a gyermek kognitív fejlődését.

Miután a gyerekek kezdetben kialakul a szenzoros-motoros intelligencia, fokozatosan elsajátítják a világ szimbólumokon keresztül történő felfedezésének és értelmezésének képességét, majd sajátos és egyre összetettebb gondolkodási műveleteket hajtanak végre. Az értelmi fejlődés különböző szakaszaiban a játékok különféle formái jelennek meg, és ezek a játékok tükrözik a gyermek kognitív fejlettségi szintjét (Kádár, et.al.,2010)

2.4. A játékosság elvének megvalósítása az óvodai nevelésben

A megfelelő fejlődéshez a belső motiváció és külső megnyilvánulás az óvodai életben összhangban kell legyen a gyermek fejlődésével. A játékosság a tevékenységekben megvalósuló játékelemek dominanciájára épít. Ennek célja a játékos viselkedés figyelembevétele. Az óvodapedagógus biztosítja a gyermek számára a megfelelő játékos beállítódásokat, akik már az óvodáskor során fokozatosan alkalmazzák a játékos módszereket spontán módon, anélkül, hogy elveszítenék a tevékenység valódi célját. A játékos környezet kialakítása lehetőséget ad a felfedezésre és új dolgok kitalálására. Fontos a kíváncsiság

felkeltése, ismétlés, próbálkozás, és a tevékenységek struktúráján belül a játékos elemek érvényesítése, például éneklés, festés, mozgásos gyakorlatok során. Támogatni kell a gyermek mindennapi tevékenységeit, mint étkezés, elalvás. A felnőttnek derűs légkört kell teremtenie, figyelembe véve a játékoság változásait az óvodás évek során, ahogy az egyre inkább strukturáltabbá válik.

Az óvodai életet átható alapelveként a játékoság nemcsak belső motivációjában, hanem külső megnyilvánulásában is tükrözi a gyermek mentális, szociális és fizikai fejlődését. A játékoság azt jelenti, hogy a játék elemei különféle tevékenységek során érvényesülnek, elősegítve a gyermekben az alapvető játékos beállítódást, és biztosítva, hogy a játék domináljon a mindennapi tevékenységekben.

Az óvodáskor előrehaladtával a játékoság, mint a gyermek alaptermészete, fokozatosan átalakul. Ezt az átalakulást az óvodapedagógus játékos hozzáállása és módszerei révén tudjuk elősegíteni, miközben gondoskodunk arról, hogy a gyermek tevékenységei és viselkedése megőrizze játékos jellegét, anélkül, hogy elveszítené eredeti arculatát és célját. Az óvodai játékoság az, ami megkülönbözteti ezt a nevelési intézményt másoktól: a gyermekben állandóan jelenlévő motiváló erők egyéni módon, legtöbbször spontánul nyilvánulnak meg különféle tevékenységek során.

A játék feltételeit többféle módon biztosíthatjuk:

- Felfedezés és kitalálás: Egyszerű problémahelyzetek megteremtésével serkentjük a kíváncsiságot és kielégítjük azt.
- Utánzási lehetőségek: Biztosítjuk az alkalmat az utánzásra, ami a tanulás fontos eszköze.
- Próbálkozás, ismétlés, javítás: Lehetővé tesszük, hogy a gyermek többször kísérletezzon és javítson, ezáltal mélyítve el tudását.
- Tevékenységi- és játékvágy kielégítése: A gyermek érdeklődését folyamatosan fenntartjuk a megfelelő eszközök és tevékenységek felkínálásával.
- A játékos elemek igazítása: Az olyan tevékenységek során, mint az éneklés, festés, kézimunka, mesélés, mozgásos gyakorlatok, tanulás vagy munkaszerű feladatok, a játékos elemeket az adott tartalomhoz és struktúrához igazítjuk.
- Mindennapi önálló cselekvések: A játékoság megjelenik az étkezés, lefekvés, elalvás, illemhely használat stb. során is.
- Felnőtt részvétel: A pedagógusok vidámsága, derűs légköre alapfeltétele a játékoság kibontakozásának.

Fontos megjegyezni, hogy a játékoság külső megnyilvánulásának formái és intenzitása az óvodai élet három-négy éve alatt jelentősen változnak. A gyermekek játéka kezdetben inkább

spontán, informális, kevésbé szabályozott, amely során a szabad önkifejezés és a kreativitás dominál. Ahogy a gyermekek fejlődnek, a tevékenységek egyre inkább struktúráltabbá válnak. A játék fokozatosan formálisabb keretek közé kerül, ahol egyre nagyobb szerepet kapnak a szabályok, a társas együttműködés, illetve a tanulási célok. Ez a változás segíti a gyermekek szociális és kognitív fejlődését, és felkészíti őket az iskolai élettel kapcsolatos kihívásokra, ahol már a formálisabb, struktúráltabb tevékenységek dominálnak (Kovács-Bakosi,2004:61).

III. AZ ÓVODAI PEDAGÓGIAI TECHNOLÓGIÁK ÉS A DIGITÁLIS KÖRNYEZET

A digitális technológiák mára elengedhetetlen részét képezik a modern óvodák eszköztárának. Mind az online felületek, mind a kézbe vehető készülékek olyan módszertani segédeszközökké váltak, amelyek nélkülözhetetlenek az oktatásban. Nem kizárólag a legújabb, high-tech roboteszközökre kell gondolni, hiszen az okostáblák, tabletek és számítógépek már régóta jelen vannak a hazai óvodákban, és ezek mára megszokott, könnyen elérhető eszközökké váltak.

A kisgyermek már korai életszakaszukban megismerkednek a digitális világ lehetőségeivel, köszönhetően az otthonokban és háztartásokban elérhető eszközöknek, amelyek számos tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítanak. Ebben a folyamatban a szülők és pedagógusok feladata, hogy a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve megtanítsák őket a korszerű technológiai eszközök használatára. Ezek az eszközök ugyanis nem csupán információszerzésre adnak lehetőséget, hanem elősegítik a felelősségteljes gondolkodást, a tudatos választást és a helyes döntéshozatalt is.

Az egyik legfontosabb előnye a digitális eszközök használatának, hogy elősegítik az esélyegyenlőséget. Amennyiben az óvodai környezetben rendelkezésre állnak ezek az eszközök, minden gyermek számára egyenlő esély nyílik az ismeretek megszerzésére és a fejlődésre, így az egyéni és közösségi megoldások is egyenértékűvé válnak. Emellett lehetővé válik a célzott, direkt fejlesztés is, amely tovább segíti a gyermekek egyéni készségeinek kibontakozását (Gyarmathy, 2019).

A XXI. században zajló digitális, technológiai forradalom alapjaiban változtatta meg az emberek mindennapi életét. Nem csak a felnőttekét, a gyermekekét is. Egyre kevesebb a mesélő, verselő, mondókázó szülő, egyre kevesebb a közös szülő-gyermek játék.

Egyre több viszont az „okoseszközzel játszó” gyermek. Egyre kisebb korban ejti rabul a digitális világ a gyermekeket. A színes képekkel, villogó fényekkel, a hangok világával nehéz felvenni a versenyt a mesének, a mondókának. A technikai eszközök használatát kikerülni ma már lehetetlen. A pedagógiának reagálni kell ezekre a folyamatokra. a hagyományos nevelési módszerek megtartása mellett alkalmazni kell a fejlődést segítő IKT eszközöket.

A mobileszközök elterjedésével és a kisgyermek számára kifejlesztett oktatástechnikai eszközök fejlesztésével az óvodapedagógusok eszköztára is bővül. A nemzetközi példák már azt mutatják, hogy a jövő már elkezdődött, a táblagépek, interaktív táblák, robotok és egyéb digitális eszközök hamarosan széles körben elérhetőek lesznek az óvodákban. Az informatika és a pedagógia területeinek előrehaladtával ezek az eszközök és alkalmazások egyre jobban felveszik a versenyt a hagyományos oktatási eszközökkel (Rausch- Pásztor, 2021).

A gyakorló pedagógusok számára elengedhetetlenek azok a képzések, amelyek hozzájárulnak a sajátos nevelési igényű gyermekek és tanulók hatékonyabb megismeréséhez, fejlesztéséhez. Kiemelt jelentősége van az attitűdformáló, a pedagógiai gyakorlatot megújító, valamint az új oktatási módszerek alkalmazását elősegítő továbbképzéseknek. Ezek nemcsak a tananyag- és taneszköz-fejlesztésben nyújtanak támogatást, hanem abban is, hogy a pedagógusok képesek legyenek reflektíven, kreatívan és innovatívan alakítani saját nevelő-oktató munkájukat.

Egy képzés annyit ér, amennyit a pedagógus képes beépíteni a mindennapi gyakorlatába – ezért kulcsfontosságú, hogy a megszerzett tudást tudatosan alkalmazza, és nyitott legyen a folyamatos fejlődésre (Innovatív módszerek a köznevelés gyakorlatában,2015).

3.1. Hagyományos óvodai pedagógia módszerekre támaszkodó technológiák az óvodában

A gyermek nevelésének elsődleges helyszíne 3 éves korig a család. A harmadik életévtől, az iskolába lépésig, az óvoda a családi nevelés kiegészítőjeként működik. Az óvoda a köznevelési rendszer önálló szakmai intézménye, amely nemcsak óvó-védő és szociális funkcióval rendelkezik, hanem nevelő és személyiségfejlesztő szerepe is van.

Célja, hogy biztosítsa a gyermek harmonikus személyiségfejlődését az életkori sajátosságok és egyéni adottságok figyelembevételével.

Az óvodai nevelés célja, hogy a gyermekek képességeit a meghatározott ismeretek, jártasságok, készségek, adottságok és hajlamok figyelembevételével kibontakoztassa és fejlessze. Ezen kívül fontos szerepet kap a cselekvésreguláció affektív, kognitív és viselkedéses összhangjának biztosítása. Az óvodáskori élmények megalapozzák a kisiskoláskor feladataira való felkészülést.

Az óvodai nevelés feladata tehát, hogy kielégítse az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteit. Ennek részeként az óvoda az egészséges életmód alakítására, az érzelmi, erkölcsi és értékközpontú közösségi nevelésre, valamint az anyanyelvi és értelmi fejlesztésre összpontosít. Mindezeket három fő tevékenységformára alapozva valósítja meg az óvodapedagógus (Zakon Ukrajino pro Doskilynu osvitu,2024).

Az óvodai nevelés egyik leghatékonyabb és legfontosabb eszköze a játék. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy olyan élményeket biztosítson a gyermekek számára, amelyek során különböző játékformákban tudnak tevékenykedni. Ehhez szükséges megfelelő környezetet, helyet, időt és eszközöket biztosítani. A játék mellett a mindennapos mesélés, mondókázás és verselés szintén elengedhetetlen része a gyermekek mentálhigiénés és

anyanyelvi fejlődésének, valamint érzelmi, értelmi és erkölcsi növekedésüknek. Az óvoda ezen tevékenységeken keresztül erősíti a gyermekek érzelmi kötődését, és segíti őket a világ megértésében.

A meséléshez hasonlóan örömforrást jelentenek az énekléssel kísért tevékenységek is. Az ének-zenei foglalkozások során a gyermekek nemcsak a dallamot és a ritmust fedezik fel, hanem megtapasztalják a közösségi éneklés örömét is. A népdalok éneklése, a néptáncok és a népi játékok hozzájárulnak a hagyományok megismeréséhez, valamint a kultúra tovább örökítéséhez (Pedagógiai program, 2024:44).

A gyermeki személyiség fejlesztésének fontos eszközei közé tartozik a rajzolás, mintázás, kézi munka és az ábrázolás különböző formái. Az ilyen tevékenységek az egyéni képességekhez és fejlettségi szinthez igazodva segítik a gyermekek képi és plasztikai kifejezőképességének fejlődését. Ezek nemcsak az alkotói és önkifejező képességeket erősítik, hanem hozzájárulnak a térbeli tájékozódó képességek fejlődéséhez, valamint gazdagítják a gyermeki élmény- és fantáziavilágot, és segítenek abban, hogy mindezt képi formában kifejezzék.

A gyermekek természetes mozgása, mint a járás, futás, ugrás, támaszkodás, függés, egyensúlyozás és dobás, alapvető szerepet játszik a torna és mozgásos játékok során történő fejlesztésben. A rendszeres torna és egyéb játékos mozgásformák nemcsak a fizikai képességeket erősítik, hanem hozzájárulnak az egészséges életmód kialakításához is. Mindezek a tevékenységek az óvodai élet mindennapjaiba épülnek be, és kiemelkedő szerepet játszanak a gyermekek egészségmegőrzésében, miközben támogatják az egészséges életmódra nevelést is.

Az óvodás gyermekek számára a világ felfedezése minden nap egy új kalandot jelent. Ahogy megismerik környezetüket, olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek segítik őket abban, hogy biztosan eligazodjanak a környezetükben. A valóság felfedezése során a gyermekek viszonya alakul ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, miközben megtanulják azok védelmét és az értékek megőrzését (Zakon Ukrajino pro Doskilyn u oszvitu, 2024).

A játékos tevékenységek mellett a személyiségfejlesztés és a nevelés kulcsfontosságú eszközei a munka jellegű tevékenységek is. Ilyenek például az önkiszolgálási feladatok, az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek nyújtott segítség, a naposi tevékenységek, valamint a környezet, növények és állatok gondozása. A gyerekekkel való munka nem csak szórakoztató, hanem tudatos tanításszervezést, a gyerekekkel való szoros együttműködést és az óvodapedagógusok állandó, reális értékelését is igényli. Az óvodában a játék és a munka mellett a tanulási folyamat is előfordul. Az óvodai tanulás általában folyamatos, sok esetben

spontán, utánzáson alapuló tevékenység, amely elősegíti a gyermek teljes személyiségének fejlődését, előrehaladását. A gyermekek belső érettségének, családi nevelésének, óvodai nevelési folyamatának köszönhetően a legtöbb gyermek hat-hét éves korában elér egy bizonyos fejlettségi szintet, és zökkenőmentesen kezdheti meg az iskolai életet (Bázavij komponent,2021).

3.2. Korszerű eszközök és technológiák alkalmazási lehetőségei az óvodai fejlesztésben

A digitális világ ma már szinte mindenki számára könnyen elérhető, és ez alól a kisgyermekek sem kivételek. A táblagépek, okostelefonok, okos televíziók, valamint az oktatási és háztartási robotok egyre inkább jelen vannak a mindennapi életünkben. Nem elképzelhetetlen tehát, hogy egy óvoda már rendelkezik bizonyos szintű digitális felhasználói tapasztalattal, és talán már egyfajta igény is kialakulhat benne a digitális technológia használatára.

Fontos azonban hangsúlyozni, hogy a digitális eszközök használata gyermekkorban különös figyelmet és kritikát igényel. Mind a szülőknek, mind az óvodáknak és iskoláknak kiemelt szerepük van abban, hogy a digitális technológia alkalmazása szabályozott módon történjen. Ez azt jelenti, hogy az eszközök használatát mindig megfontoltan kell irányítani, figyelembe véve az oktatási és nevelési célokat, hogy a gyermekek számára valóban hasznos, fejlődést támogató élményeket biztosíthassunk (Beták, et.al.,2023).

Az elmúlt évtizedekben a technológiai és műszaki tudományok rendkívül gyors ütemben fejlődtek. Kezdetben elsősorban a szórakoztatást szolgáló technikai eszközök terjedtek el, később azonban megjelentek azok az eszközök is, amelyek a pedagógiai célok megvalósítását segítik. Az 1960-as évektől kezdve egyre több olyan eszköz került a pedagógusok kezébe, mint a diavetítők, hangkazetták, írásvetítő transzparenszek, oktatófilmek, videoprogramok és számítógépes alkalmazások.

Az oktatásban használt technikai eszközök folyamatosan fejlődnek és egyre inkább beépülnek a tanítás-tanulás folyamatába. E változás egyik fő mozgatórugója a számítástechnika rohamos fejlődése, valamint annak egyre szélesebb körű alkalmazása az oktatástechnikai eszközökben. Ilyenek például az interaktív videók, számítógéppel vezérelt diavetítők, folyadékkristályos kijelzővel ellátott írásvetítők, és sok más korszerű technikai megoldás (Elek, et.al.,1994).

Gyakran elvárás, hogy az IKT-eszközök (információs és kommunikációs technológiák) és digitális források használata növelje a tanulók teljesítményét és motivációját, valamint, hogy a

tanulási folyamat hasonlítson a munka világának működésére. Azonban ezek az eredmények nem jönnek létre automatikusan pusztán attól, hogy digitális eszközöket alkalmazunk az oktatásban – még akkor sem, ha a tanulók is aktívan használják őket.

A tanár szerepe éppen, hogy nem csökken, hanem egyre fontosabbá válik. Tudatos tervezés, szakmai vezetés és önreflexió nélkül a digitális eszközök önmagukban nem hoznak valódi előrelépést. Csak azokat az eszközöket érdemes bevonni a tanításba, amelyek valóban segítik a tanulási folyamatot – például megkönnyítik a feladat elvégzését, érthetőbbé teszik az anyagot vagy korszerűbb megközelítést tesznek lehetővé (Kőrösné - Kőszegi 2010).

A digitális technológia szerepe a mai óvodákban

Ma már biztosan kijelenthető, hogy a digitális technológiák szerves részét képezik a modern óvodai eszköztárnak. Mind az online felületek, mind a kézzel fogható digitális eszközök – például az okostáblák, tabletek vagy számítógépek – fontos módszertani eszközökké váltak a nevelés és oktatás terén. Ezek az eszközök ma már a hazai óvodákban is elérhetők, nem számítanak újdonságnak.

A kisgyermek már egészen korán kapcsolatba kerülnek a digitális világgal – gyakran még az óvodás kor előtt. Az otthoni környezetben rendelkezésre álló eszközök, mint például a táblagépek, okostévék, okostelefonok, illetve egyes háztartási vagy oktatási célú robotok, lehetőséget adnak számukra a digitális tapasztalatszerzésre. Így az sem ritka, hogy mire egy gyermek óvodába kerül, már rendelkezik bizonyos szintű digitális jártassággal, sőt, akár igénye is lehet ezek használatára.

Fontos azonban hangsúlyozni, hogy a digitális eszközök használata – különösen gyermekkorban – tudatosságot és kritikus hozzáállást igényel. A szülőknek és a pedagógusoknak egyaránt feladata, hogy a digitális eszközök alkalmazása szabályozottan, jól átgondoltan, és mindig a nevelési-oktatási célokat szem előtt tartva történjen. Ha ez elmarad, komoly veszélyek is fenyegethetik a gyermekeket: többek között az internetes zaklatás, a cyberbűnözés különböző formái, illetve bizonyos fejlődési területek – például a szocializáció, a kommunikáció vagy a mozgás – is sérülhetnek, ha ezek helyét a túlzott és nem megfelelő digitális eszközhasználat veszi át (Beták, et.al.,2023).

3.3. Innovatív technológiák létjogosultsága az óvodai nevelésben - a DIOO-program

A Digitális Okosjáték Óvodásoknak (DIOO) egy innovatív fejlesztő eszköz, amelyet kifejezetten óvodák számára terveztek, hogy támogassa az óvodapedagógusok munkáját és segítse a gyermekek fejlődését. A program célja, hogy az óvodás korú gyermekek játékos formában gyakorolják és mélyítsék el a mindennapi tapasztalataik és ismereteik során

megszerzett tudást. A több mint 2500 interaktív feladat lehetőséget biztosít a képességek fokozatos fejlesztésére és a készségek megerősítésére a virtuális mesevilág varázslatos környezetében.

A DIOO hozzájárul a sikeres iskolakezdéshez azáltal, hogy játékos módon fejleszti a szükséges alapkészségeket. A gyermekek észrevétlenül, kudarcélmény nélkül sajátíthatják el a különböző feladatokat, mivel nincs időkorlát, és a program folyamatosan alkalmazkodik az egyéni képességeikhez. Sikeres megoldás esetén a rendszer automatikusan nehezebb feladatokat kínál, így biztosítva a folyamatos fejlődést.

A feladatok életkorhoz és egyéni képességekhez igazodva személyre szabottak, és a rendszer folyamatosan figyeli a gyermek fejlődését. Az eszköz egyszerűen kezelhető: falra szerelhető, egyetlen gombbal be- és kikapcsolható, valamint használatához csupán villanyáram és internetkapcsolat szükséges. Nem igényel számítástechnikai ismereteket, így a pedagógusok és a gyermekek egyaránt könnyedén használhatják.

A program személyre szabott "token" segítségével működik, amely lehetővé teszi az egyéni fejlődés nyomon követését. A szülők e-mailben kapnak visszajelzést gyermekük előrehaladásáról, érdeklődési köréről, kedvelt feladatairól, valamint az erősebb vagy fejlesztésre szoruló képességeiről. A DIOO egy hatékony és korszerű digitális tanulási eszköz, amely játékos formában segíti a gyermekek képességeinek fejlődését, biztosítva a sikeres iskolakezdés alapjait.

Pontos visszajelzést ad a gyerekek fejlődéséről

Ahogy a mondás tartja: „Csak azt tudjuk menedzselni, amit mérni is tudunk.” A DIOO olyan diagnosztikai eszközt nyújt a pedagógusoknak, amellyel napi szinten, számszerűen követhetik nyomon a gyerekek fejlődését és aktuális állapotát. Az eredmények folyamatosan rögzítésre kerülnek, így visszakereshetők és elemezhetők, ami lehetővé teszi az oktatási folyamat pontosabb tervezését és alakítását.

Tehermentesíti a pedagógusokat

Tisztában vagyunk azzal, mekkora kihívást jelent nap mint nap több gyermekkel foglalkozni. Éppen ezért a DIOO-t úgy alakítottuk ki, hogy a pedagógus nyugodt szívvel engedhesse a gyerekeket önálló játéokra, miközben biztos lehet abban, hogy egy biztonságos, fejlesztő környezet támogatja őket.

Ideális gyakorlókönyvet a pedagógiai munkához

Meggyőződésünk, hogy a digitális technológia nem helyettesíti, hanem támogatja a pedagógusok munkáját – és ez a jövőben sem fog változni. A tanárok mindig is a gyermekek fejlődésének központi szereplői maradnak. Ugyanakkor a modern technológia kiválóan

alkalmas arra, hogy az általuk tanított készségek gyakorlását személyre szabottan, játékosan és hatékonyan segítse.

Az innovatív technológiák alkalmazása az óvodai nevelésben napjainkban egyre inkább előtérbe kerül, válaszul a digitalizálódó társadalom kihívásaira és a gyermekek megváltozott tanulási szokásaira. Az információs és kommunikációs technológiák (IKT) tudatos és célzott integrálása már a kisgyermekkorai nevelés szintjén is hozzá tud járulni a fejlődési folyamatok gazdagításához, a motiváció növeléséhez, és a személyre szabott fejlesztéshez.

Ebben a kontextusban különös figyelmet érdemel a DIOO-program (Digitális Óvodai Oktatóprogram), amely egy komplex digitális nevelési keretrendszer, kifejezetten az óvodai környezetre szabva. A program célja, hogy játékos, élményszerű módon, interaktív digitális eszközök segítségével támogassa a gyermekek fejlődését különböző területeken: a logikai gondolkodástól a nyelvi-kommunikációs készségekig.

A DIOO-program létjogosultságát több tényező is alátámasztja:

- **Fejlesztésközpontúság:** A program differenciált feladatokat kínál, így alkalmazkodni tud a gyermekek egyéni fejlődési üteméhez.
- **Motivációs erő:** A digitális környezet vonzó a gyermekek számára, ezáltal növeli az aktivitást és a tanulás iránti érdeklődést.
- **Kompetenciafejlesztés:** A program hozzájárul a digitális írástudás megalapozásához, miközben elősegíti a kognitív és szociális készségek fejlődését is.
- **Óvodapedagógus támogatása:** A DIOO nemcsak a gyermekekre fókuszál, hanem a pedagógusok munkáját is támogatja, hiszen tervezhetőbbé, követhetőbbé és mérhetőbbé teszi a fejlesztési folyamatokat.

Fontos ugyanakkor hangsúlyozni, hogy az innovatív technológiák – így a DIOO is – nem válthatják ki az óvodai nevelés személyes, kapcsolati alapjait. A digitális eszközök csak akkor lehetnek hatékonyak, ha megfelelő pedagógiai szemlélettel és tudatossággal kerülnek alkalmazásra, kiegészítve a hagyományos módszereket.

IV. INNOVATÍV TECHNOLÓGIÁK ÉS A DIOO PROGRAM HATÁSAINAK VIZSGÁLATA A P. FRANGEPÁN KATALIN GIMNÁZIUM BEREGSZÁSZI BÁZISÓVODÁJÁBAN

Az óvodai nevelési módszerek folyamatosan változnak és fejlődnek az idő múlásával, miközben az oktatási és nevelési szakemberek és szülők egyaránt keresik a legjobb gyakorlatokat a gyermekek optimális fejlődésének támogatására.

A modern nevelési módszerek különösen fontosak az óvodában, ahol a gyerekek az életük egyik legfontosabb fejlődési szakaszában vannak, és az óvónőknek kiemelkedő szerepe van a megfelelő környezet kialakításában és a gyermekek támogatásában. A jelen kutatás célja annak feltárása, hogy milyen modern nevelési módszerek alkalmazhatók az óvodában, és milyen hatással vannak ezek a módszerek a gyermekek fejlődésére és tanulására.

A DIOO – Digitális Okos Játék Óvodásoknak – egy magyar fejlesztésű, innovatív oktatási eszköz, amely az óvodások képességfejlesztését és iskolai felkészülését célozza meg. A rendszer 3–7 éves gyermekek számára készült, és elsősorban a nagycsoportosok körében alkalmazzák. A gyermekek saját egyéni „kulcsukkal” jelentkeznek be, így a rendszer folyamatosan nyomon követi fejlődésüket, és statisztikai visszajelzéseket küld a pedagógusoknak.

A DIOO 16 különböző képességterületet céloz meg, többek között:

- Ábrák megkülönböztetése,
- Irányok megismerése,
- Relációs szókincs,
- Hangfelismerés,
- Hangok megkülönböztetése,
- Környezeti ismeretek,
- Sorrendkövetés,
- Beszédértés,
- Logikus gondolkodás,
- Számolás,
- Rajz,
- Írás előkészítése,
- Memória,
- Képösszerakás,
- Átmásolás.

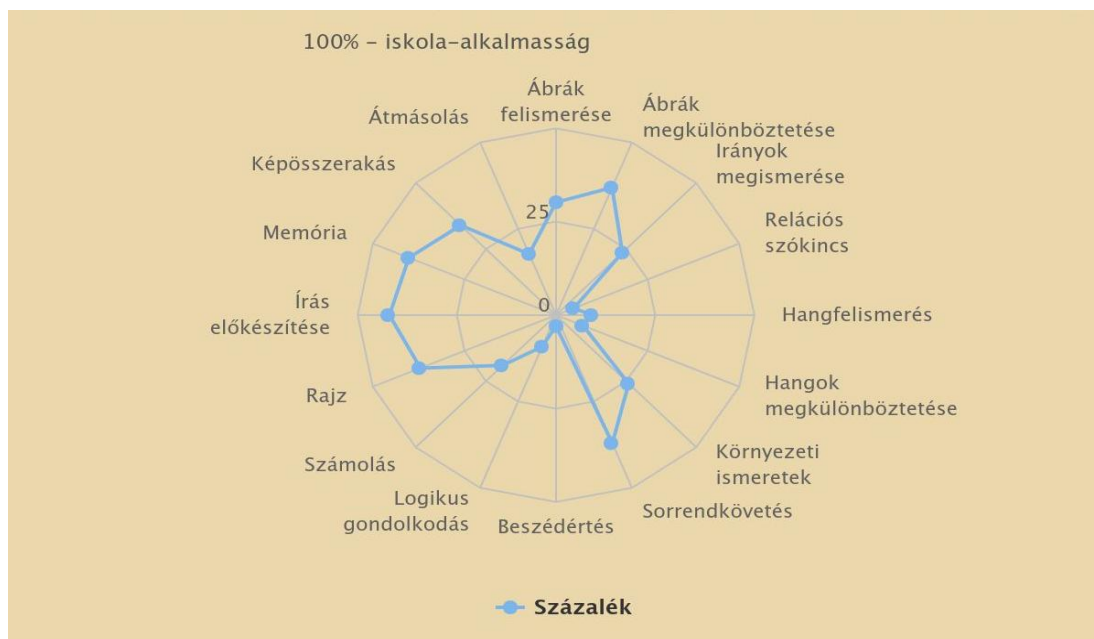
A 16 játéktípusba csomagolva 2234 különböző nehézségi fokozattal bíró feladatok állnak a gyermekek fejlesztésének a rendelkezésére. A gyermekek rotációban napi 15-20 percet töltenek a konzol előtt, és csodálatos sikerélményeket megélve egyre ügyesebbek, egyre figyelmesebbek lesznek általa.

A DIOO fejlesztő program a gyermek részvételét, a játékokban nyújtott teljesítményét és eredményeit a gép rögzíti és elküldi a központi rendszerbe, ahol ez az információ egységesítésre és elemzésre kerül. A program informatikai elemzői félévente küldenek információkat az óvoda pedagógusai számára a gyermekek teljesítményéről, az egyes játékokban elért fejlődés szintjeiről mindnek gyermekre külön-külön és az egész óvodai csoportra vonatkoztatva is. Az elküldött elemzésben, személyre szabottan adnak kimutatást arról, hogy az illető gyerek milyen fejlődési mutatóval rendelkezik mind a 16 képességterület tekintetében:

Képességterület	Szint 2025.05.18.
Ábrák felismerése	30.2%
Ábrák megkülönböztetése	36.95%
Írányok megismerése	23.65%
Relációs szókincs	4.85%
Hangfelismerés	9%
Hangok megkülönböztetése	7.4%
Környezeti ismeretek	25.9%
Sorrendkövetés	37.1%
Beszédértés	2.95%
Logikus gondolkodás	9.1%
Számolás	19%
Rajz	37%
Írás előkészítése	42%
Memória	40.15%
Képösszerakás	34%
Atmásolás	17.7%

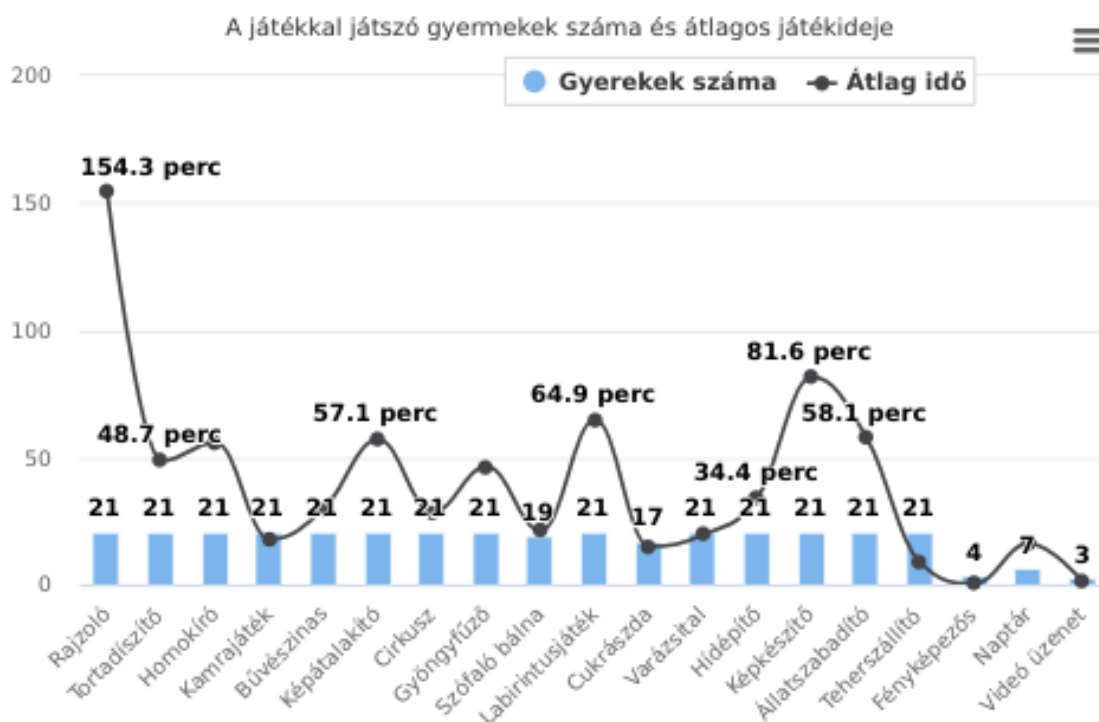
1. ábra Kimutatás, egy konkrét gyermek fejlettségi szintjéről, mind a 16 képességterület vonatkozásában, a meghatározott időpontig.

Ugyanerre a gyerekre diagramos formában szemléltetik az óvodapedagógus számára, hogy az adott gyermek mely képességterületei a legfejlettebbek az iskolaérettség egységesített szempontrendszerének megfelelően. Ez a kimutatás nagyon hasznos az óvodapedagógus számára, hisz ebből kiolvasható, hogy az illető gyermek egyes képességterületei hol tartanak a fejlődésben és mely területeken van lemaradás. Így az óvodapedagógus célirányosan tudja befolyásolni, ösztönözni a gyermeket a felzárkózásban azáltal, hogy a megfelelő játéktípusokra hívja fel a figyelmét.

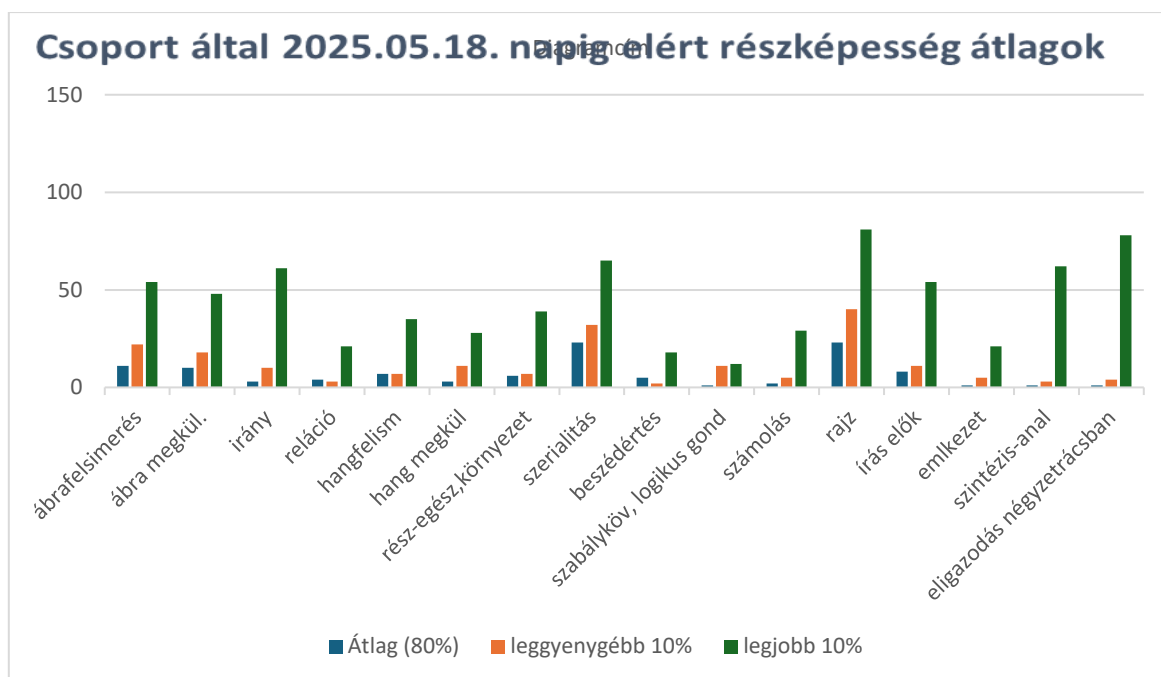
2. ábra Egy konkrét gyermek fejlettségi szintjeinek mutatói alapján készített diagram az iskolaérettséggel szembeni elvárások függvényében

A DIOO program elemző rendszere kimutatásokat készít az egész óvodai csoportra vonatkozólag is. Elemzi a játékban eltöltött időt a csoport átlagában nézve és aszerint is, hogy egyes gyerekek melyik fejlesztő játékkal, mennyi időt töltöttek. Egy ilyen kimutatásnak a mintáját láthatjuk az alábbi diagrammon.

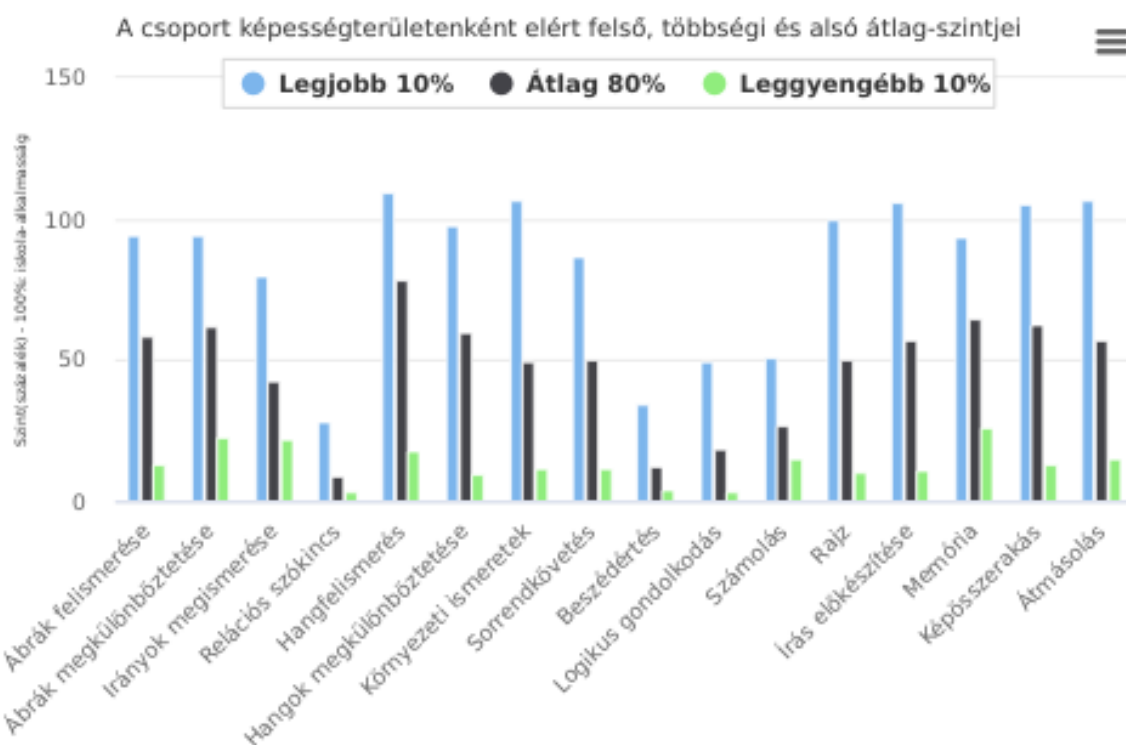

3. ábra Az átlagos játékidő az egyes játékokban eltöltött idő függvényében

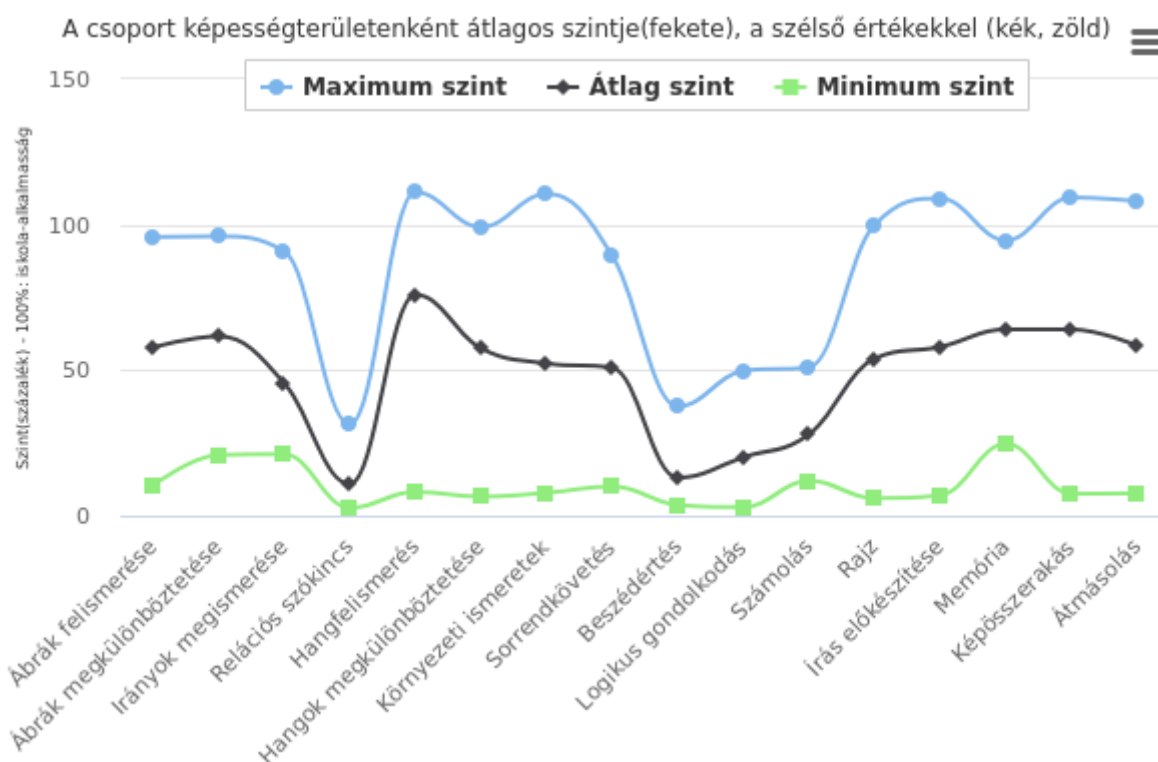
Az óvodai csoport fejlődési szintjeiről is küldenek diagrammos kimutatásokat, amelyekben megfigyelhetők, hogy mely képességtípusok fejlődése, illetve milyen szinten van az adott időintervallumra vetítve. A diagram mutatja a csoport fejlettségi szintjének az átlagát mind a 16 képességterület tekintetében, és összehasonlítási alapot nyújt a legerőteljesebben fejlődő és a leggyengébben fejlődő kompetenciák vonatkozásában.

4. ábra A csoport fejlettségi átlaga a részképességek viszonylatában

5. ábra Az óvodai csoport képességterületenként elért felső, többségi és alsó határai

6. ábra A képességterületekként átlagos szintjének és szélső értékeinek összehasonlítása az óvodai csoport fejlődési dimenzióiban mérve

A DIOO program informatika szakemberei a diagrammokhoz minden esetben fűznek megjegyzéseket is, amelyek az óvodapedagógusok számára fontos információt jelentenek a fejlesztési folyamat koordinálásának tervezésében. Pl: „A 3. és a 4 és 5. diagramok mutatói a 16 kompetenciaterület vonatkozásában az egész csoport által elért eredményekre levetítve mutatja a fejlettségi szinteket a programban beállított iskolaérettségi paraméterek viszonylatában.

Ennek értelmében, amelyik gyermek szívesen játszott, az rövid időtartam alatt (kb. fél év „játékra” volt lehetősége arra, hogy a feladatokban alkalmazza addig megszerzett tudását, gyakorolja, amiben még bizonytalan, s ezáltal önállóan fejlődjön) jelentős haladást ért el, egyes játékokban megközelítette vagy el is érte a programban beállított iskolaérettség szintjét. Ez azért jelentős, mert a program úgy lett felépítve, hogy nagycsoportos gyermekek nagyjából a teljes nevelési év alatt éri el az iskolaérettségi szintet, esetleg az ügyesebbek további, még nehezebb szinteket is kipróbálhassanak.

Megjegyzés: első áttekintés alapján úgy tűnik, a lányok érdeklődése nagyobb volt, mint a fiúké. Ez adódhat a „játék” jellegéből: valójában iskolai tanulásra felkészítő feladatokat kell megoldani, szabályokat, technikákat betartva, az utasítást figyelemmel és türelemmel meghallgatva. Ennél a korosztálynál a lányok ebben szívesebben vesznek részt”.

A dolgozat témakörének megfelelő vizsgálatok elvégzése érdekében megismerkedtünk a DIOO programmal, mint innovatív óvodapedagógiai fejlesztői technológiával. Olyan eszközként tekintünk rá, amely még nem terjedt el széles körben az óvodákban, különösen Kárpátalján van belőle kevés. Elsőként a P. Frandepán Katalin Gimnázium beregszászi bázisóvodájában került beüzemelésre kísérleti jelleggel, 2023.október 13-tól.

Az eddig összegyűlt tapasztalatok és kimutatások nagy reménnyel kecsegtetnek. Az óvodás gyermekek felkészítésében egyre nagyobb szerepet kap a gyermekek informatikai eszközök használatával kapcsolatos kompetenciák fejlesztése. Változik oktatási rendszer, változnak az iskolaérettség kritériumainak a rendszerei is.

Az óvoda vezetősége segítségünkre volt abban, hogy az eddig összegyűlt tapasztalatokat és a gyerekek fejlődéséről szóló kimutatásokat a rendelkezésünkre bocsátotta ahhoz, hogy a vizsgálatot elvégezhessük és a feltételezéseinket, a digitális eszköz hatékonyságának elemzését elvégezhessük.

Megvizsgáltuk a statisztikai kimutatásokat, értelmeztük a jelentéstartalmukat, összefüggéseket kerestünk a gyermekek fejlődési üteme, és a fejlődést befolyásoló tényezők között. Bizonyítékokat kerestünk arra, hogy ez az innovatív óvodapedagógiai módszer hatékony a gyermekek iskolára való felkészítésében, különös tekintettel a jövő oktatási rendszerének változása, illetve a megváltozott elvárások tekintetében a gyermek képességeivel szemben. A kutatás fókuszába helyeztük azt is, hogy feltárjuk a program kompetenciafejlesztő hatásainak a jelentőségét is, hisz a vizsgálat során egyre erőteljesebben fogalmazódott meg az a gondolat, hogy a digitális eszközök használatának képességét, a virtuális térben való gondolkodást és az abban történő problémamegoldás képességének kialakítását már kisgyermekkorban kell elkezdeni az iskolai tanulás eredményességének érdekében.

A kutatás során felmerült kérdések bizonyítása érdekében a következő hipotéziseket állítottuk fel:

1. hipotézis: A DIOO fejlesztő programot használó gyermekeknél, mind a 16 képességterület vonatkozásában, egyértelmű fejlődés mutatható ki.
2. hipotézis: A DIOO program fejlesztő játékaiban eltöltött idő és a gyermek képességfejlődésének üteme nincs egyenes összefüggésben a fejlődés intenzitásával.
3. hipotézis: A lányok és a fiúk relációjában az iskolaérettség elérésének a mutatói a lányoknál magasabb mint a fiúknál.

4.1. A kutatás módszere és a vizsgálat elemzése

A kutatás részében kvantitatív adatgyűjtéssel és a kapott értékek értelmezésével kezdődött.

A P. Frangepán Katalin gimnázium beregszászi bázisóvoda nagycsoportjában 20 gyermek érkezett 2024 szeptember 1-vel. Egy kisfiú F.J.N. már a 2023/2024 tanévben is az akkori nagycsoport tagja volt, és mivel nem töltötte be a 6 évet, ezért még nem mehetett iskolába. A 2024/2025 tanév nagycsoportos óvodásai közül ő volt az egyetlen, aki már ismerte a DIOO programot az óvodai csoporttársai pedig csak szeptembertől kezdtek ismerkedni vele.

Regisztrációkor a rendszer még nem ismeri a gyermek képességeit, így az összes képességszintet 0%-ra állítja. Ezután, amennyiben a gyermek játszik és teljesíti a játék nehézségi szintjeit, a program újabb szinteket generál a számára, amely kihívást jelent a számára és arra motiválja, hogy megoldja a játékba rejtett feladatot.

Tekintettel arra, hogy a gyermekek különböző háttérismeretekkel rendelkeznek az érintőképernyős eszközhasználatról, a játékok mindig nagyon egyszerű feladatoktól indulnak és fokozatosan, lassan nehezednek, így a játék elején a grafikonok – kellő mennyiségű adat hiányában – még nem a valós képességszintet mutatják. Ezért a szakemberek nem tudtak olyan adatokkal szolgálni a számunkra, amelyek a kiindulási kompetenciákra vonatkoztak volna.

A szükséges vizsgálatok elvégzéséhez és elemzéséhez a DIOO program központjában dolgozó szakemberek 2025. május 12-ig bezárólag mért adatokat bocsátották rendelkezésünkre. Ebben a kimutatásban benne foglaltatott mind a 21 nagycsoportos óvadás személyre szóló adatai mind a 16 képességterületre vonatkozólag.

A nagycsoport óvónőinek a segítségével, az óvodai napló adatai alapján összeállítottuk a hiányzási statisztikát a fejlesztői DIOO programban való részvétel kezdetétől a május 12-ig.

A kapott adatokat egy Táblázatba foglaltuk össze (Melléklet 1.).

Az említett táblázat, a P. Frangepán Katalin gimnázium beregszászi bázisóvoda nagycsoportos óvodásaira vonatkozó adatokat tartalmazza, amelyekre a további vizsgálatot építjük.

A statisztikai adatok és a hiányzások ÖSSZESÍTŐ táblázatában a 21 nagycsoportos óvodásra vonatkozó számadatok szerepelnek, amelyek a DIOO program elemzési adataiból lettek kigyűjtve - egyrésről. Mindegyik gyermek esetében, mind a 16 féle képességterületek fejlődési mutatói lettek feltüntetve a gyermek monogramja alatti II.- oszlopban. Az itt található számértékek jelölik azt, hogy egy-egy gyermek az elmúlt 8 hónap alatt (szeptembertől- május 12-ig) milyen fejlettséget értek el, a DIOO program digitális eszközét használva, a különféle játékok feladatait megoldva és teljesítve a játékban a különféle nehézségi szinteket.

Mindegyik gyermek monogramja alatt a képességterületek sorrendjében lettek feltüntetve azok az értékek, amelyek a gyermek aktuális fejlettségi szintjeit jelenti meg, mindegyik képességterület vonatkozásában. A gyermek monogramja alatti másik oszlopban kerültek

megjelölésre azoknak a napoknak az összege, amikor a gyerek nem volt az óvodában (a mulasztott napok száma). A táblázatban sárga színnel lettek megjelölve a magas értékű hiányzások száma.

Az 1. sz. táblázatban látható még egy jelölés, barack színnel. A jelölés, F.J.N. (kisfiú) adatait másként kívánja tovább vizsgálni, mivel ő, a csoport tagjaihoz viszonyítva régebb óta ismeri és használja a DIOO programot, ugyanis ő már tavaly is A P. Frangepán Katalin gimnázium beregszászi bázisóvoda csoportjának volt a tagja. Mivel szeptembertől nem ment iskolába, ezért maradt az újonnan szerveződött nagycsoportban és ebben a tanévben (2024-2025) is, a többi csoporttársával egyenlő arányban használta a DIOO program játékeit. Az ő esetében voltak fejlődési előzmények arról, hogy a tavalyi tanév végére, F.J.N., a képességterületek fejlődésében milyen szinteket ért el. Ezek az adatok a monogramja alatti I. oszlopban találhatóak.

A táblázatban egy fejlettségi középárányosra vonatkozó kimutatás is szerepel (a táblázat utolsó sorában), amely az egyes gyerekekre vonatkozólag, az iskolára való felkészülés.

A statisztikai adatok és a hiányzások ÖSSZESÍTŐ táblázatainak adataiból kiindulva, arra a kérdésre kerestük a választ, van-e egyenes összefüggés a gyermekek képességterületeinek fejlődési eredményessége és a hiányzások (mulasztott napok) száma között?

Annak érdekében, hogy bizonyítékot találjunk ennek a kérdésnek a megválaszolásához, 4 csoportba rendeztük az ÖSSZESÍTŐ táblázatban feltüntetett adatokat az alábbiak szerint:

- az 1.csoportba gyűjtöttük azoknak a gyerekeknek az eredményeit, akik mindössze 0-25 napot hiányoztak az óvodából;
- a 2. csoportba azoknak a gyerekeknek az adatait rendeztük össze, akiknek a hiányzás napjai 26-50 nap között volt;
- a 3. csoportba azok kerültek, akik 51-75 nap közötti hiányzásaik voltak;
- a 4. csoportba pedig azoknak a gyerekekből rendeztük össze, akiknél a hiányzás magas volt, 76-100 nap között.

Ezeknek a kategóriáknak megfelelően táblázatokat alkottuk:

		Képességterületek fejlődése a hiányzások függvényében (0-25 nap)										
		Az óvodások monogramjai:	A.T.		G.SZ.		O.N.		Pr.A.		Sz.Sz.	
		A gyermek neve:	Fiú		Lány		Fiú		Lány		Lány	
		A hiányzás és a fejlettségi mutatók:	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.
Képességterületek	1	Ábrák felismerése	21 nap	84,15	22 nap	79,60	23 nap	56,65	13 nap	25,60	17 nap	64,20
	2	Ábrák megkülönböztetése		83,90		82,65		55,55		34,20		66,30
	3	Írányok megismerése		88,85		30,05		24,50		29,80		33,65
	4	Relációs szókincs,		10,75		13,65		5,75		9,55		9,15
	5	Hangfelismerés		98,65		107,25		97,65		40,40		85,75
	6	Hangok megkülönböztetése		95,45		97,65		94,45		16,40		70,55
	7	Környezeti ismeretek,		102,85		48,80		24,95		22,55		17,85
	8	Sorrendkövetés		81,80		51,40		71,85		39,55		38,85
	9	Beszédértés		15,35		14,25		11,10		7,60		7,15
	10	Logikus gondolkodás		12,90		29,45		7,20		9,40		11,25
	11	Számolás		51,00		12,00		19,00		15,00		19,00
	12	Rajz		29,00		97,00		31,00		125,00		49,00
	13	Írás előkészítése		105,00		44,00		104,00		42,00		43,00
	14	Memória		88,05		82,30		68,30		33,15		70,50
	15	Képösszerakás		98,30		78,10		54,35		27,45		20,70
	16	Átmásolás		100,55		74,35		44,50		19,15		25,55
		Összképességterület-fejlődés:		1146,6		942,5		770,8		496,8		632,45
		Az fejlődési mutató:		71,66		58,91		48,18		31,05		39,52
Megjegyzés: A táblázatban feltüntetett számok százalékban értendők												

Az alábbi elemzés az öt óvodás gyermek (A.T., G.SZ., O.N., Pr.A., Sz.Sz.) fejlődési mutatóinak összehasonlítására épül, figyelembe véve a különböző képességterületeken elért eredményeket, valamint a hiányzások számát. A fejlődési mutatók százalékban vannak megadva, és az eredményeket a színek-rendszer alapján értelmezzük.

1. A.T. (fiú, 21 nap hiányzás)

Általános értékelés: A gyermek 71,66%-os fejlődési mutatóval rendelkezik, amely a „közepes feletti” szintet képviseli. Több képességterületen elérte vagy meghaladta az iskolaérettség szintjét (81–100%), néhány esetben pedig magas szinten teljesített (101% fölött).

Erősségek: Hangfelismerés (98,65%), hangok megkülönböztetése (95,45%), irányok megismerése (88,85%) – ezek kulcsfontosságú tájékozódási készségek. Környezeti ismeretek (102,85%) – kiemelkedő szint, ami az általános ismeretszerzési és értelmezési képességet tükrözi. Írás előkészítése (105%) és átmásolás (100,5%) – jól fejlett finommotorika.

Fejlesztendő területek: Relációs szókincs (10,75%) és logikus gondolkodás (12,90%) – súlyosan elmaradnak, ami hatással lehet az iskolai tanulás megalapozására, különösen a problémamegoldásra és szóbeli kifejezőkészségre.

2. G.SZ. (lány, 22 nap hiányzás) Általános értékelés: 58,91%-os fejlődési mutatóval a gyermek a közepes szinten van. A teljesítmény néhány területen eléri az iskolaérettség szintjét,

míg más részképességek súlyosan fejlesztésre szorulnak. Erősségek: Ábrák megkülönböztetése (82,65%), hangfelismerés (97,65%), hangok megkülönböztetése (97,65%), rajz (97%) – vizuális és auditív differenciálás nagyon jó. Fejlesztendő területek: Relációs szókincs (12%), beszédértés (14,35%), logikus gondolkodás (23,4%) – komoly elmaradás a nyelvi és kognitív képességekben.

3. O.N. (fiú, 23 nap hiányzás) Általános értékelés: A 48,18%-os fejlődési mutató szintén közepes szintet jelent. Erősen szórt eredmények: néhány területen kiemelkedő, más területeken rendkívül alacsony. Erősségek: Hangfelismerés (97,65%), hangok megkülönböztetése (94,45%), írás előkészítése (104%) – ezek az eredmények az iskolaérettség feletti vagy közeli szintet tükrözik. Fejlesztendő területek: Beszédértés (11,10%), logikus gondolkodás (19%), relációs szókincs (10%), sorrendkövetés (25,40%) – kritikus részképességek hiányosak.

4. Pr.A. (lány, 13 nap hiányzás) Általános értékelés: A 31,05%-os fejlődési mutató közepes alatti szintet jelent. Az egyetlen kiemelkedő terület a rajz (125%), ami messze felülmúlja az átlagot. Erősségek: Rajz (125%) – kreatív, vizuális-motoros készségek kiválóak. Fejlesztendő területek: A legtöbb képességterület 20–40% között mozog, vagyis: logikus gondolkodás (14,00%), beszédértés (11,10%), sorrendkövetés (24,10%), számolás (19,00%) stb.

5. Sz.Sz. (lány, 17 nap hiányzás) Általános értékelés: 39,52%-os fejlődési mutatóval szintén a közepes alatti szinten van. Az eredmények viszonylag alacsonyak, egyetlen terület emelkedik ki igazán. Erősségek: Hangfelismerés (85,75%) – az egyetlen terület, ahol eléri az iskolaérettség szintjét. Fejlesztendő területek: Szinte minden más képességterület: logikus gondolkodás (12,75%), relációs szókincs (39,55%), beszédértés (7,15%), átmásolás (25,65%).

A táblázat elemzése alapján világosan kirajzolódik, hogy a hiányzások mértéke és a fejlődési mutatók között nem mindig egyenes arányosság van. Például A.T. és G.SZ. ugyan hasonló számú hiányzással rendelkeznek, de A.T. jóval magasabb eredményeket ért el, valószínűleg egyéni adottságok vagy otthoni környezetbeli különbségek miatt. Ugyanakkor több gyermeknél is megfigyelhető, hogy a nyelvi és gondolkodási képességek fejlettsége alacsonyabb szintet mutat, ami különös figyelmet érdemel az iskolára való felkészítés szempontjából.

		Képességterületek fejlődése a hiányzások függvéntében (26-50 nap)																															
		Az óvodások monogramjai:				B.D.		V.Sz.		H-S Sz.		D.M.		K.L.		K.Sz.		P.L.		R.D.		F.V.		F.J.N.									
		A gyermek neve:				Fiú		Lány		Lány		Fiú		Lány		Lány		Fiú		Fiú		Lány		Fiú									
		A hiányzás és a fejlettségi mutatók:				h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	I.	h.	II.							
Képességterületek	1	Ábrák felismerése	26 nap	47 nap	47 nap	34 nap	42 nap	37 nap	47 nap	32 nap	49 nap	38 nap	66,20		30,90		20,95		30,90		87,10		42,95		80,70		85,80		58,60		8,00		30,20
	2	Ábrák megkülönböztetése											69,55		39,35		29,70		39,35		88,85		43,10		83,65		85,85		60,60		7,05		36,95
	3	Írányok megismerése											36,30		26,55		23,50		26,55		50,70		60,10		76,80		61,00		35,30		6,55		23,65
	4	Relációs szókincs,											6,65		5,90		3,05		5,90		19,55		8,20		11,85		9,10		7,95		3,30		4,85
	5	Hangfelismerés											43,70		41,85		32,85		41,85		109,95		76,35		98,65		100,35		85,50		0,10		9,00
	6	Hangok megkülönböztetése											26,90		29,05		23,25		29,05		96,35		27,55		95,45		95,55		71,90		1,70		7,40
	7	Könyvezeti ismeretek,											17,30		15,65		15,40		15,65		107,60		34,50		102,85		109,50		71,15		11,50		25,90
	8	Sorrendkövetés											40,50		12,65		36,45		12,65		70,35		38,75		48,40		85,80		45,00		5,40		37,10
	9	Beszédértés											6,65		7,05		4,85		7,05		16,70		11,30		14,75		13,70		13,70		1,25		2,95
	10	Logikus gondolkodás											15,35		5,70		2,90		5,70		47,55		28,55		13,00		13,25		14,90		7,60		9,10
	11	Számolás											23,00		19,00		19,00		19,00		21,00		27,00		51,00		51,00		19,00		7,00		19,00
	12	Rajz											51,00		60,00		46,00		60,00		40,00		125,00		63,00		23,00		57,00		3,00		37,00
	13	Írás előkészítése											42,00		9,00		42,00		9,00		79,00		42,00		42,00		102,00		42,00		4,00		42,00
	14	Memória											72,85		44,05		32,60		44,05		89,95		36,20		85,50		88,55		69,00		3,00		40,15
	15	Képösszerakás											57,05		45,80		40,30		45,80		96,95		55,25		93,55		96,85		76,00		22,55		34,00
	16	Átmásolás											38,50		36,80		41,25		36,80		99,25		33,45		94,60		105,35		88,25		7,80		17,70
		Összképességterület-fejlődés:				613,5		429,3		414,1		429,3		1120,85		690,25		1055,8		1126,7		815,85		99,8		376,95							
		Az fejlődési mutató:				38,3		26,8		25,9		26,8		70,05		43,14		65,99		70,41		50,99		6,23		23,56							
Megjegyzés: A táblázatban feltüntetett számok százalékkal értendőek																																	

Megjegyzés: A táblázatban feltüntetett számok százalékban értendők

Az alábbi táblázatban azoknak az óvodás gyermekeknek a képességfejlődési mutatói szerepelnek, akik az adott vizsgálati időszakban 26 és 50 nap közötti időtartamot hiányoztak az óvodából. Fontos megjegyezni, hogy ezen hiányzások időtartama alatt nem használták a DIOO (Digitális Óvodai Oktató) gépet, tehát az eszköz által nyújtott digitális fejlesztési lehetőségek nem támogatták a fejlődésüket ebben az időszakban.

1. B.D. (Fiú, 26 nap hiányzás) — 38,30% (közepes alatti). Erősség: Írás előkészítése (72,85%), memória (72,85%) – ezek a területek megközelítik a közepes szintet. Fejlesztendő: Relációs szókincs (6,65%), irányok megismerése (36,30%), hangfelismerés (43,70%), sorrendkövetés (40,50%) – alapvető nyelvi és kognitív készségek. Annak ellenére, hogy viszonylag kevés napot hiányzott (20 nap), fejlődése több területen gyenge, különösen a kognitív és logikai képességekben. Ez arra utalhat, hogy nem kizárólag a hiányzás okozza az elmaradást – lehetnek tanulási, figyelmi, vagy motivációs problémák.

2. V.Sz. (Lány, 26 nap hiányzás) — 26,80% (közepes alatti). Erősség: Rajz (60%), memória (44,05%) – vizuális memorizálás, finommotorika. Fejlesztendő: Beszédértés (7,05%), relációs szókincs (5,90%), hangfelismerés (41,85%), logikus gondolkodás (5,70%). A gyenge fejlődési mutató, különösen a gondolkodási és akusztikus képességek tekintetében, iskolakezdés szempontjából aggodalomra adhat okot.

3. H-Sz. (Lány, 26 nap hiányzás) — 25,90% (közepes alatti). Erősség: Rajz (60%) – jó finommotorika. Fejlesztendő: Beszédértés (4,85%), relációs szókincs (3,05%), logikus gondolkodás (2,90%), írás előkészítése (9,00%).

4. D.M. (Fiú, 26 nap hiányzás) — 26,80% (közepes alatti). Erősség: Rajz (60%), memória (44,05%). Fejlesztendő: Beszédértés (7,05%), logikus gondolkodás (5,70%), relációs szókincs (5,90%), írás előkészítése (9,00%).

5. K.L. (Lány, 31 nap hiányzás) — 70,05% (közepes feletti). Erősség: Hangfelismerés (109,95%), környezeti ismeretek (107,60%), írás előkészítése (89,95%), átmásolás (99,25%) – nagyon jó auditív készségek. Fejlesztendő: Relációs szókincs (19,55%), logikus gondolkodás (47,55%) – bár a gondolkodás közelít a közepeshez, a szókincs még hiányos.

6. K.Sz. (Lány, 37 nap hiányzás) — 43,14% (közepes). Erősség: Írás előkészítése (95,25%), hangok megkülönböztetése (76,35%), hangfelismerés (98,65%). Fejlesztendő: Relációs szókincs (8,20%), logikus gondolkodás (28,35%), irányok megismerése (50,70%).

7. P.I. (Fiú, 47 nap hiányzás) — 65,99% (közepes feletti). Erősség: Rajz (125%), írás előkészítése (102%), átmásolás (94,60%) – kiváló kreatív- és íráskészség. Fejlesztendő: Beszédértés (14,75%), logikus gondolkodás (13,00%), relációs szókincs (11,85%).

8. R.D. (Fiú, 49 nap hiányzás) — 70,41% (közepes feletti). Erősség: Hangfelismerés (100,35%), írás előkészítése (102%), átmásolás (105,35%). Fejlesztendő: Relációs szókincs (9,10%), beszédértés (13,70%), logikus gondolkodás (14,90%).

9. F.V. (Lány, 50 nap hiányzás) — 50,99% (közepes). Erősség: Memória (69,00%), hangfelismerés (85,50%), hangok megkülönböztetése (85,50%). Fejlesztendő: Relációs szókincs (7,95%), beszédértés (13,70%), logikus gondolkodás (14,90%), irányok megismerése (60,60%)

10. F.J.N. (Fiú, 49 nap hiányzás) — 23,56% (közepes alatti). Erősség: Átmásolás (17,70%) – itt is alacsony, de a többi területhez képest viszonylag jobb. Fejlesztendő: Szinte minden terület: beszédértés (2,95%), relációs szókincs (4,85%), logikus gondolkodás (9,10%), rajz (3,00%), stb.

Kiemelkedő vizuális és írás-előkészítő készségek több gyermeknél is megjelentek (K.L., P.I., R.D., K.Sz.), ami jó alap az iskolai elinduláshoz. Általános hiányosság a relációs szókincs, beszédértés és logikus gondolkodás területén: szinte minden gyermeknél alacsonyabbak ezek az értékek. Hiányzások és teljesítmény között nem mindig mutatható ki egyértelmű összefüggés: például P.I. és F.V. nagyon sokat hiányoznak, mégis közepes feletti eredményeket értek el.

		Képességterületek fejlődése a hiányzások függvényében (51-75 nap)						
		Az óvodások monogramjai:	K.P.		Po.A.		T.A.	
		A gyermek neve:	Fiú		Fiú		Lány	
		A hiányzás és a fejlettségi mutatók:	h.	II.	h.	II.	h.	II.
Képességterületek	1	Ábrák felismerése	54 nap	29,60	59 nap	19,80	52 nap	90,95
	2	Ábrák megkülönböztetése		37,55		33,10		92,25
	3	Írányok megismerése		29,35		31,70		71,20
	4	Relációs szókincs,		7,85		6,50		28,55
	5	Hangfelismerés		62,40		68,55		100,50
	6	Hangok megkülönböztetése		45,60		16,55		97,65
	7	Környezeti ismeretek,		26,05		12,00		100,10
	8	Sorrendkövetés		16,30		13,25		85,65
	9	Beszédértés		10,30		9,30		25,20
	10	Logikus gondolkodás		4,80		8,15		26,70
	11	Számolás		19,00		23,00		51,00
	12	Rajz		9,00		37,00		82,00
	13	Írás előkészítése		18,00		7,00		109,00
	14	Memória		45,45		35,40		88,50
	15	Képösszerakás		29,65		23,85		103,85
	16	Átmásolás		39,50		30,15		106,95
		Összképességterület-fejlődés:		430,40		375,3		1260
		Az fejlődési mutató:		26,9		23,45		78,75
Megjegyzés:A táblázatban feltüntetett számok százalékban értendők								

Az alábbi táblázat jelentős hiánnyal rendelkező óvodás gyerekek fejlődési adatait mutatja be. Bár a három gyermek hiányzása hasonló mértékű, a fejlődési mutatók között rendkívül nagy eltérések mutatkoznak. Ez arra utal, hogy a hiányzás önmagában nem kizárólagos meghatározója a fejlődési eredményeknek. Fontos szerepet játszhat a gyermek egyéni képességprofilja, a családi háttér, otthoni fejlesztés, illetve a tanulási stílus is.

K.P. (Fiú, 54 nap hiányzás, 26,9%) Általános jellemzés: A gyermek összfejlődési mutatója jelentősen elmarad az elvárt szinttől. A legtöbb képességterületen alacsony vagy nagyon

alacsony értékeket mutat. Erősségek: Hangfelismerés (62,4%) – a gyermek auditív észlelése részben működik. Hangok megkülönböztetése (45,6%) – részleges fejlődés. Kritikus gyengeségek: Relációs szókincs (7,85%) Logikus gondolkodás (4,8%) Beszédértés (8,1%) Rajz (9%) – a vizuális-motoros koordináció is gyenge

Po.A. (Fiú, 59 nap hiányzás, 23,45%). A leggyengébben teljesítő gyermek a három közül, minden képességterületen alacsony szintű teljesítménnyel. Erősségek: Hangfelismerés (68,55%) – jó auditív észlelés. Ábrák megkülönböztetése (33,10%) – részleges vizuális megkülönböztetés. Kritikus gyengeségek: Logikus gondolkodás (8,15%) Relációs szókincs (6,5%) Környezeti ismeretek (12%) Hangok megkülönböztetése (16,55%)

T.A. (Lány, 52 nap hiányzás, 78,75%). Általános jellemzés: T.A. teljesítménye meghaladja az iskolaérettség szintjét. Szinte minden területen magas vagy kiemelkedő eredményt mutat. Erősségek: Hangfelismerés (100,5%), hangok megkülönböztetése (97,65%) – kiváló auditív feldolgozás. Környezeti ismeretek (100,10%), írás előkészítése (100%), átmásolás (106,95%) – komplex tudás, motoros koordináció, ismeretfeldolgozás kiválóan működik. Képösszerakás (103,85%) – magas szintű vizuális gondolkodás. Mérsékelt fejlesztendő területek: Relációs szókincs (28,55%) Logikus gondolkodás (26%)

A táblázatokban szereplő értékek könnyebb értelmezése értelmében színekódokat használtunk az alábbi minta alapján:

4. számú táblázat

SZÍNKÓD	
Fejlődési mutatók szintmeghatározásához:	
Magas	101 fölött
Az iskolaérettség szintje	81-100
Közepes feletti	61-80
Közepes	41-60
Közepes alatti	21-40
Alacsony	20 alatt

		Képességterületek fejlődése a hiányzások függvényében (76-100 nap)						
		Az óvodások monogramjai:	K.A.		M.A.		K.Zs.	
		A gyermek neme:	Fiú		Fiú		Fiú	
		A hiányzás és a fejlettségi mutatók:	h.	II.	h.	II.	h.	II.
Képességterületek	1	Ábrák felismerése	81 nap	62,85	78 nap	69,25	87 nap	15,15
	2	Ábrák megkülönböztetése		64,70		69,95		23,25
	3	Írányok megismerése		67,40		41,10		24,10
	4	Relációs szókincs,		12,35		5,80		5,90
	5	Hangfelismerés		104,25		47,30		12,55
	6	Hangok megkülönböztetése		72,25		32,90		7,75
	7	Környezeti ismeretek,		93,00		30,90		7,90
	8	Sorrendkövetés		49,25		73,35		32,35
	9	Beszédértés		34,05		18,20		5,90
	10	Logikus gondolkodás		46,50		4,10		3,45
	11	Számolás		51,00		19,00		19,00
	12	Rajz		86,00		37,00		6,00
	13	Írás előkészítése		52,00		100,00		41,00
	14	Memória		49,30		74,75		27,20
	15	Képösszerakás		60,70		58,35		13,55
	16	Átmásolás		44,85		44,15		9,70
		Összképességterület-fejlődés:		950,45		726,1		254,75
		Az fejlődési mutató:		59,40		45,38		15,92
Megjegyzés:A táblázatban feltüntetett számok százalékban értendők								

A következő táblázat három olyan óvodás gyermek fejlődési mutatóit tartalmazza, akik az óvodai év során kiemelkedően magas hiányzást halmoztak fel (76–100 nap között). A vizsgálat célja annak feltérképezése, hogy az ilyen mértékű hiányzás milyen hatással van a különféle részképességterületek fejlődésére, különösen az iskolaérettség szempontjából kulcsfontosságú területeken.

1. K.A. (Fiú, 81 nap hiányzás, 59,40%). Magas hiányzás ellenére viszonylag stabil középszintű fejlődést mutat. Teljesítménye kiegyensúlyozottabb, és több területen eléri, sőt meg is haladja az iskolaérettség elvárt szintjét. Kiemelkedő területek: Hangfelismerés (104,25%) – kiemelkedő auditív észlelési képesség, fontos az olvasás előkészítésében. Környezeti ismeretek (93%) – fejlett világismeret, érdeklődés, tájékozottság. Rajz (86%) – jól fejlett vizuális-motoros

koordináció. Közepes szintű, de stabil képességek: Irányok megismerése (67,4%), sorrendkövetés (49,25%), ábrák felismerése (62,85%). Fejlesztendő területek: Relációs szókincs (12,35%), beszédértés (34,05%), logikus gondolkodás (46,5%) – ezek a nyelvi-kognitív területek még fejlesztést igényelnek.

2. M.A. (Fiú, 78 nap hiányzás, 45,38%). Az összesített fejlődési mutató közepes alatti szinten mozog. A gyermek teljesítménye ingadozó, egyes képességekben jelentős elmaradás tapasztalható. Erősségek: Ábrák felismerése (69,25%), ábrák megkülönböztetése (69,95%) – vizuális differenciálás jól működik. Memória (74,75%) – figyelem és emlékezet részben fejlett. Fejlesztendő területek: Hangok megkülönböztetése (32,90%), környezeti ismeretek (30,90%), logikus gondolkodás (23,65%), számolás (19%). Súlyos hiányosságok: Rajz (37%), beszédértés (30,55%), írás előkészítése (0%) – a finommotorika és nyelvi-kommunikációs képességek hiányosak

3. K.Zs. (Fiú, 87 nap hiányzás, 15,92%). A legalacsonyabb fejlődési mutatóval rendelkező gyermek a csoportban. Teljesítménye szinte minden képességterületen mélyen elmarad az elvárttól. Minimálisan fejlettebb képességek: Környezeti ismeretek (7,5%), logikus gondolkodás (9%), relációs szókincs (5,9%) – mind kritikusan alacsony. Súlyos gyengeségek: Ábrák felismerése (15,15%), hangfelismerés (12,55%), rajz (6%) – az észlelés, finommotorika és auditív feldolgozás is fejletlen. Jelentős hiány minden más területen: pl. átmásolás (9,7%), írás előkészítése (0%), képösszerakás (13,55%).

A három gyermeknél megfigyelhető, hogy a 76 nap feletti hiányzások szoros összefüggésben állnak a gyenge fejlődési mutatókkal, különösen K.Zs. esetében. K.A. az egyetlen, akinél a hiányzás ellenére is közepes szintű teljesítmény figyelhető meg, ami megerősíti, hogy a hiányzás hatását egyéni tényezők is befolyásolják (pl. otthoni támogatás, genetikai adottságok). M.A. és különösen K.Zs. esetében a komplex fejlesztési szükséglet egyértelmű. Ők jelentős lemaradással indulnának az iskolában, így kiemelt figyelmet, fejlesztő pedagógust és rendszeres fejlesztő foglalkozásokat igényelnek. Az adatok rávilágítanak arra, hogy a hosszú távú óvodai hiányzás nemcsak szociális, hanem fejlődés-lélektani szempontból is súlyos következményekkel jár, különösen a hátrányos helyzetű gyermekek esetében.

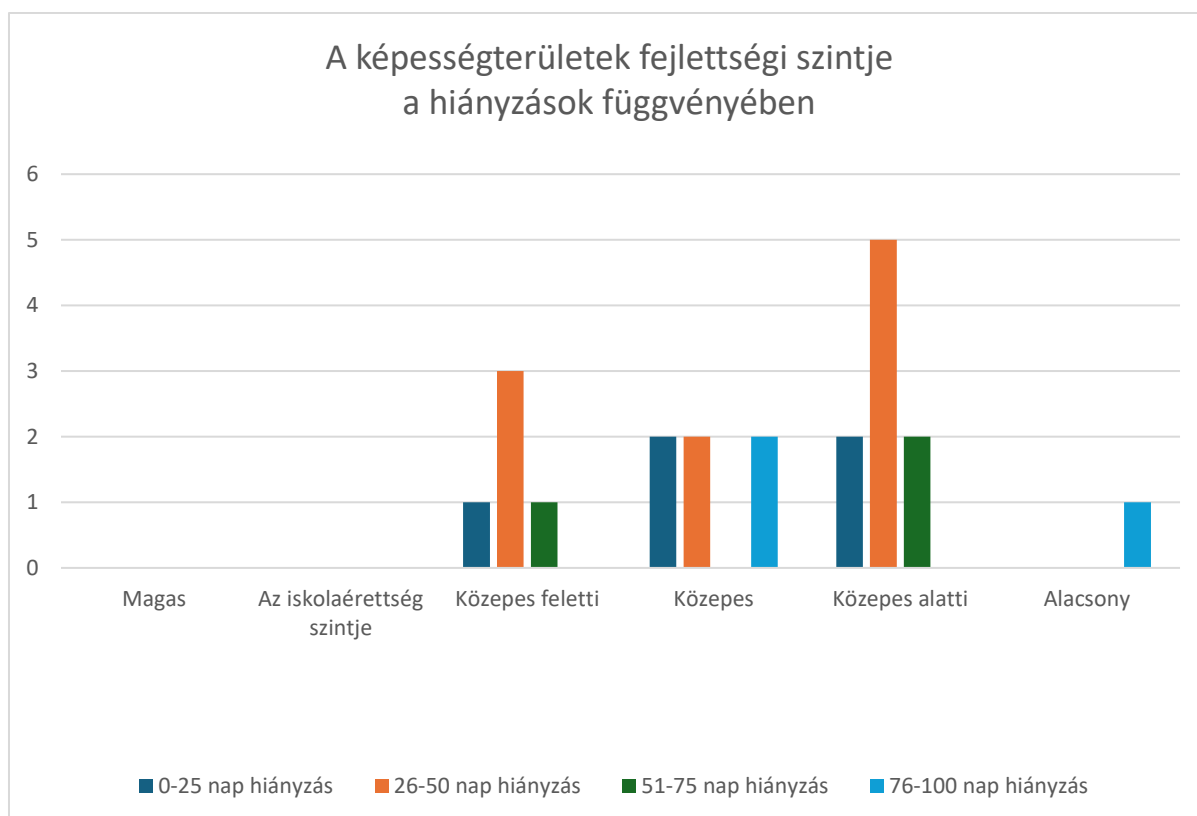
Összehasonlító táblázat

6. számú táblázat

Fejlődés szintjei	A képességterületek fejlettségi szintjei a hiányzások mennyiségének függvényében			
	0-25 nap hiányzás	26-50 nap hiányzás	51-75 nap hiányzás	76-100 nap hiányzás
	gyerekek száma			
Magas	0	0	0	0

Az iskolaérettség szintje	0	0	0	0
Közepes feletti	1	3	1	0
Közepes	2	2	0	2
Közepes alatti	2	5	2	0
Alacsony	0	0	0	1
Összesen:	5	10	3	3

A felsorakoztatott négy kategóriában megvizsgált egyéni értékek mutatói és a hiányzás mennyiségének a nagysága között szignifikáns összefüggés nem mutatható ki. Mindegyik kategóriában hasonló fejlettségi mutatókkal rendelkező gyerekek vannak. Pl. abban a csoportban, ahol a legmagasabb szintű volt a hiányzás két olyan gyermek is volt (K.A. és M. A) akiknek a fejlettségi szintje a közepes kategóriába sorolható, de ugyan ebben a kategóriában volt egy gyereke, akinek az 21 gyerek közül a legalacsonyabbak voltak az értékei (K.ZS.). Az, hogy az ő fejlődése mely mértékben függ össze a 87 napos hiányzással, a rendelkezésünkre álló adatok alapján nem bizonyítható.

7. ábra A képességterületek fejlettségi szintje a hiányzások függvényében

Az itt bemutatott diagram mutatói arra mutatnak rá, hogy azoknál a gyerekeknél, akiknél 26 és 50 nap között volt a hiányzás, többségi arányban a képességterületek fejlettségi szintjei közép szinten mutatkoztak meg.

A meglévő adatok lehetőséget adtak arra, hogy megvizsgáljuk a fiúk és a lányok fejlődési ütemének a viszonyrendszerét, illetve összehasonlítsuk a játékok DIOO program játécai által kompetenciafejlődést a 16 képességterület tekintetében.

A fejlettségi szintek összehasonlítása fiú-lány relációban:

7. számú táblázat

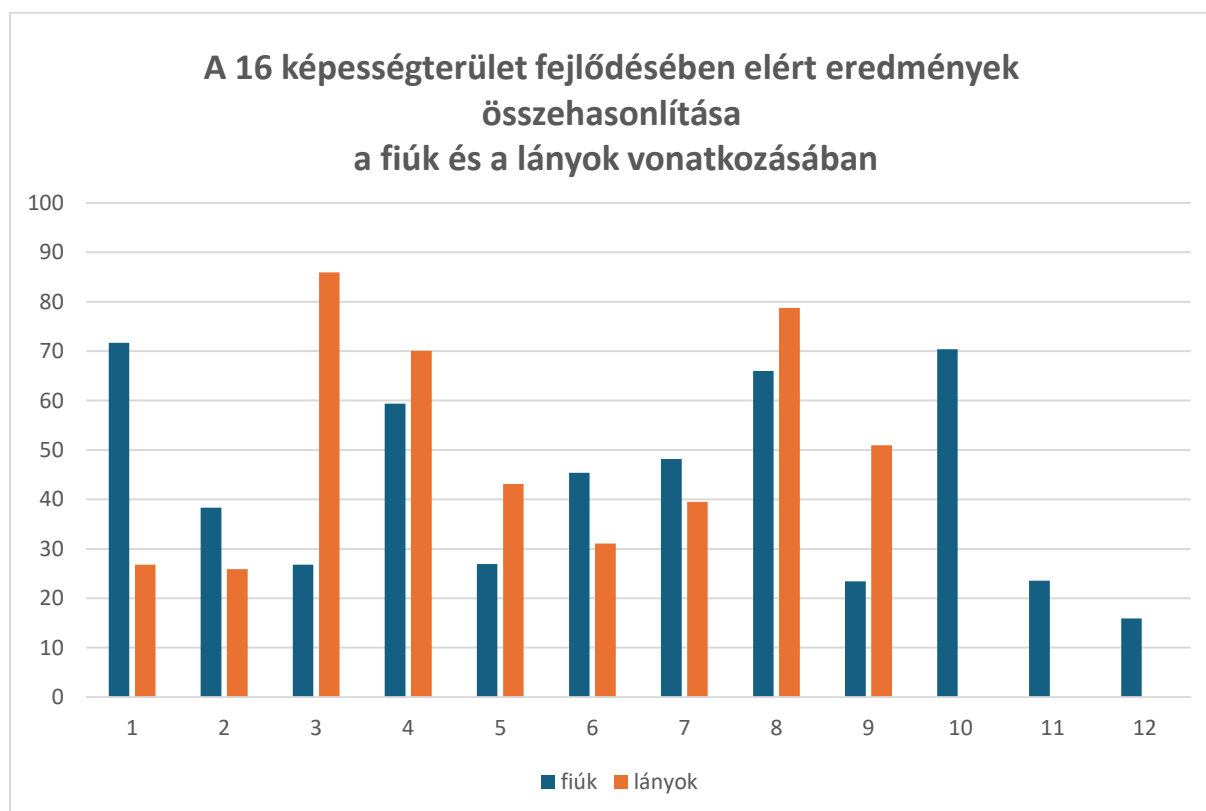
				A FIÚK teljesítménymutatóinak összehasonlítása																								
		Az óvodások monogramjai:		A.T.		B.D.		D.M.		K.A.		K.P.		M.A.		O.N.		P.L.		Po.A.		R.D.		F.J.N.		K.Zs.		
		A hiányzás és a fejlettségi mutatók:		h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	I.	h.	II.	h.	II.
Képességterületek	1	Ábrák felismerése		84,15		66,20		30,90		62,85		29,60		69,25		56,65		80,70		19,80		85,80		8,00		30,20		15,15
	2	Ábrák megkülönböztetése		83,90		69,55		39,35		64,70		37,55		69,95		55,55		83,65		33,10		85,85		7,05		36,95		23,25
	3	Írányok megismerése		88,85		36,30		26,55		67,40		29,35		41,10		24,50		76,80		31,70		61,00		6,55		23,65		24,10
	4	Relációs szókincs,		10,75		6,65		5,90		12,35		7,85		5,80		5,75		11,85		6,50		9,10		3,30		4,85		5,90
	5	Hangfelismerés		98,65		43,70		41,85		104,25		62,40		47,30		97,65		98,65		68,55		100,35		0,10		9,00		12,55
	6	Hangok megkülönböztetése		95,45		26,90		29,05		72,25		45,60		32,90		94,45		95,45		16,55		95,55		1,70		7,40		7,75
	7	Környezeti ismeretek,		102,85		17,30		15,65		93,00		26,05		30,90		24,95		102,85		12,00		109,50		11,50		25,90		7,90
	8	Sorrendkövetés	21 nap	81,80		40,50		12,65		49,25		16,30		73,35		71,85		48,40		13,25		85,80		5,40		37,10		32,35
	9	Beszédértés	26 nap	15,35		6,65		7,05		34,05		10,30		18,20		11,10		14,75		9,30		13,70		1,25		2,95		5,90
	10	Logikus gondolkodás	34 nap	12,90		15,35		5,70		46,50		4,80		4,10		7,20		13,00		8,15		13,25		7,60		9,10		3,45
	11	Számolás		51,00		23,00		19,00		51,00		19,00		19,00		19,00		51,00		23,00		51,00		7,00		19,00		19,00
	12	Rajz		29,00		51,00		60,00		86,00		9,00		37,00		31,00		63,00		37,00		23,00		3,00		37,00		6,00
	13	Írás előkészítése		105,00		42,00		9,00		52,00		18,00		100,00		104,00		42,00		7,00		102,00		4,00		42,00		41,00
	14	Memória		88,05		72,85		44,05		49,30		45,45		74,75		68,30		85,50		35,40		88,55		3,00		40,15		27,20
	15	Képösszerakás		98,30		57,05		45,80		60,70		29,65		58,35		54,35		93,55		23,85		96,85		22,55		34,00		13,55
	16	Átmásolás		100,55		38,50		36,80		44,85		39,50		44,15		44,50		94,60		30,15		105,35		7,80		17,70		9,70
		Átlag teljesítmény:		71,66		38,34		26,83		59,4		26,9		45,38		48,18		65,98		23,45		70,42		6,24		23,56		15,92

A táblázat alapján kijelenthető, hogy a 12 fiú között a képességterületek fejlettségének megoszlása a következőképpen alakult: 3 fiúnál - közepes feletti, 3 fiúnál - közepes, 5 fiúnál - közepes alatti és 1 fiúnál – alacsony. A fiúk között nincsen egyetlen magas szintet elért óvodás, sem pedig az iskolaértettségét elérő szintű.

			A LÁNYOK teljesítménymutatóinak összehasonlítása																	
		Az óvodások monogramjai:	V.Sz.		H-S Sz.		G.SZ.		K.L.		K.Sz.		Pr.A.		Sz.Sz.		T.A.		F.V.	
		A hiányzás és a fejlettségi mutatók:	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.	h.	II.
Képességterületek	1	Ábrák felismerése	47 nap	30,90	47 nap	20,95	22 nap	79,60	42 nap	87,10	37 nap	42,95	13 nap	25,60	17 nap	64,20	52 nap	90,95	49 nap	58,60
	2	Ábrák megkülönböztetése		39,35		29,70		82,65		88,85		43,10		34,20		66,30		92,25		60,60
	3	Írányok megismerése		26,55		23,50		30,05		50,70		60,10		29,80		33,65		71,20		35,30
	4	Relációs szókincs,		5,90		3,05		13,65		19,55		8,20		9,55		9,15		28,55		7,95
	5	Hangfelismerés		41,85		32,85		107,25		109,95		76,35		40,40		85,75		100,50		85,50
	6	Hangok megkülönböztetése		29,05		23,25		97,65		96,35		27,55		16,40		70,55		97,65		71,90
	7	Környezeti ismeretek,		15,65		15,40		48,80		107,60		34,50		22,55		17,85		100,10		71,15
	8	Sorrendkövetés		12,65		36,45		51,40		70,35		38,75		39,55		38,85		85,65		45,00
	9	Beszédértés		7,05		4,85		14,25		16,70		11,30		7,60		7,15		25,20		13,70
	10	Logikus gondolkodás		5,70		2,90		29,45		47,55		28,55		9,40		11,25		26,70		14,90
	11	Számolás		19,00		19,00		12,00		21,00		27,00		15,00		19,00		51,00		19,00
	12	Rajz		60,00		46,00		97,00		40,00		125,00		125,00		49,00		82,00		57,00
	13	Írás előkészítése		9,00		42,00		44,00		79,00		42,00		42,00		43,00		109,00		42,00
	14	Memória		44,05		32,60		82,30		89,95		36,20		33,15		70,50		88,50		69,00
	15	Képösszerakás		45,80		40,30		78,10		96,95		55,25		27,45		20,70		103,85		76,00
	16	Átmásolás		36,80		41,25		74,35		99,25		33,45		19,15		25,55		106,95		88,25
		Átlag teljesítmény:	26.83	25.88	58.91	70.05	43.14	31.05	39.52	78.75	50.99									

A táblázat alapján kijelenthető, hogy a 9 lány között a képességterületek fejlettségének megoszlása az alábbiak szerint alakult: 2 lánynál - közepes feletti, 3 lánynál - közepes, 4 lánynál közepes alatti. Magas, iskolaérettséget jelentő szint nincsen, mint ahogy alacsony szint sem.

Az összehasonlítás értelmezése

8. ábra A képességterületek fejlettségi szintje a hiányzások függvényében

A diagramm jól szemlélteti, a fiúk és a lányok fejlettségi mutatóinak összehasonlításában, különbséget, mely szerint a lányok 4,24% -al magasabb értékeket értek el.

A hipotézisek bizonyítása:

1. Hipotézis: „A DIOO fejlesztő programot használó gyermekeknél, mind a 16 képességterület vonatkozásában, egyértelmű fejlődés mutatható ki.”

Bizonyítás: A kutatás során felhasznált 1. számú melléklet tartalmazza a DIOO központi rendszeréből származó, május 12-i felmérés eredményeit. A táblázatban minden gyermek esetében százalékos formában szerepel a 16 képességterületen elért fejlődési arány. Az adatok azt mutatják, hogy minden gyermeknél kimutatható fejlődés, még ha az mértéke egyénenként eltérő is. Ezek az eredmények alátámasztják, hogy a DIOO fejlesztőjátékainak rendszeres használata pozitív hatással volt a gyermekek kognitív fejlődésére. A program strukturáltságából adódóan, a játékos formában történő tanulás minden részképességre kiterjedt és az egyes gyermekek aktuális szintjéhez igazodva biztosította a differenciált fejlesztést.

Következtetés: A hipotézis megerősítést nyert. A program minden gyermek esetében fejlődést eredményezett a vizsgált 16 területen.

2. Hipotézis „A DIOO program fejlesztő játékaiban eltöltött idő és a gyermek képességfejlődésének üteme nincs egyenes összefüggésben a fejlődés intenzitásával.”
Bizonyítás: Az 1–4. számú táblázatok részletes elemzése alapján megállapítható, hogy a gyermekek DIOO-ban eltöltött játékidője és a fejlődés mértéke nem áll szoros lineáris kapcsolatban. Például az 1. és 3. számú táblázatok adatai szerint előfordul, hogy azonos számú hiányzás (vagyis azonos mértékű részvétel a programban) mellett eltérő fejlődési szinteket értek el a gyermekek. Ennek oka valószínűsíthetően az, hogy a gyermekek kognitív és intellektuális adottságai, valamint az egyéni érdeklődési körük jelentős szerepet játszanak a fejlődés ütemének alakulásában. Egyes gyermekek rövidebb idő alatt is nagyobb előrehaladást mutatnak, mások pedig hosszabb idő alatt érnek el hasonló szintet, attól függően, hogy mely képességterületek dominálnak náluk.

Következtetés: A hipotézis igazolható. A programban eltöltött idő önmagában nem determinálja a fejlődés intenzitását, az egyéni különbségek jelentős befolyásoló tényezők.

3. Hipotézis „A lányok és a fiúk relációjában az iskolaérettség elérésének a mutatói a lányoknál magasabb, mint a fiúknál.”

Bizonyítás: A 6. és 7. számú táblázatok, valamint a kapcsolódó 7. ábra világosan mutatják a fiúk és lányok közötti különbségeket a képességterületek fejlettségi szintjeiben. A fiúk körében nem található egyetlen olyan gyermek sem, aki elérte volna a magas szintet vagy az iskolaérettség kritériumait. Ezzel szemben a lányok között többen is a közepes feletti szintet

érték el, és az iskolaérettségi mutatók tekintetében átlagosan 4,24%-kal magasabb eredményt produkáltak, mint a fiúk. Ez az eredmény összhangban áll a pszichológiai és pedagógiai szakirodalommal, miszerint a lányok érési üteme gyakran megelőzi a fiúkét, különösen a nyelvi és szociális készségek tekintetében.

Következtetés: A hipotézis alátámasztható. A vizsgált mintában a lányok általánosan magasabb iskolaérettségi mutatókkal rendelkeztek.

Következtetések levonása:

A kutatás eredményei alapján megállapítható, hogy a DIOO – Digitális Okos Játék Óvodásoknak – program hatékonyan járul hozzá az óvodás gyermekek kognitív képességeinek fejlődéséhez.

Az első hipotézis igazolása egyértelművé tette, hogy a programban részt vevő gyermekeknél mind a 16 képességterületen kimutatható előrelépés történt. Ez azt mutatja, hogy a fejlesztő játékok célzottan, ugyanakkor játékos formában, sikeresen támogatják a gyermeki kompetenciák kibontakozását.

A második hipotézis vizsgálata során kiderült, hogy a DIOO programban eltöltött idő és a fejlődés mértéke között nem áll fenn szoros, lineáris összefüggés. Ez arra utal, hogy a gyermekek fejlődési ütemét nagymértékben befolyásolják egyéni adottságaik, kognitív érettségük és érdeklődési irányultságuk. Ez a felismerés fontos támpontot nyújt a differenciált fejlesztés szempontjából, és további kutatások alapját képezheti.

A harmadik hipotézis alátámasztotta a nemek közötti eltéréseket az iskolaérettség szintjeiben. A vizsgálat szerint a lányok érettebbeknek bizonyultak a megfigyelt képességterületeken, különösen a nyelvi, logikai és szociális készségek terén. Ez a különbség a fiúk és lányok eltérő érési ütemével magyarázható, és megerősíti a nemi sajátosságokat figyelembe vevő pedagógiai szemlélet fontosságát.

Összességében a kutatás bizonyította, hogy a DIOO program innovatív, élményszerű és gyermekbarát módon támogatja az iskolai életre való felkészítést, miközben alkalmazása lehetőséget biztosít a személyre szabott fejlesztésre is. A program további bevezetése és fejlesztése indokolt, mivel hatékony eszközként szolgál a 21. századi óvodai nevelés megújításához.

ÖSSZEGZÉS

Dolgozatban arra a kérdésre kerestük a választ, hogyan lehet a hagyományos óvodai nevelési módszereket korszerű, digitális technológiákkal ötvözni, különös tekintettel a játékos tanulás szerepére és a DIOO (Digitális Okos Játék Óvodásoknak) program alkalmazására. Célunk az volt, hogy feltárjuk, milyen hatással van a digitális eszközök tudatos pedagógiai beintegrálása az óvodai oktató nevelői folyamatba a gyermekek kognitív, szociális és érzelmi fejlesztése érdekében, valamint az iskolai életre való felkészítés folyamatában.

A dolgozat első fejezete a nevelési módszerek és technológiák történeti és elméleti hátterét vizsgálja. Részletesen bemutatva a direkt és indirekt nevelési eljárásokat, azok jellemzőit és hatásmechanizmusait, valamint azokat a tényezőket, amelyek meghatározzák a módszerválasztást az óvodai gyakorlatban.

A második fejezet a játék szerepét elemzi a kisgyermekkorai nevelésben. Részletesen kitérve a játék típusaira, azok életkori megjelenésére, valamint a játékban való tanulás lehetőségeire. Piaget fejlődéslélektani modellje alapján bemutatásra kerül, hogyan segíti elő a játék az értelmi és szociális képességek fejlődését.

A harmadik fejezet az óvodai pedagógiai technológiák és a digitális környezet kapcsolatát vizsgálja. Feltárja az IKT-eszközök beépülésének lehetőségeit az óvodai nevelés mindennapi gyakorlatába, valamint ezeknek az eszközöknek a fejlesztési lehetőségeit tárgyalja. A fejezet rávilágít arra is, hogy a digitális technológia nem helyettesíti, hanem kiegészíti a hagyományos pedagógiai eljárásokat.

A negyedik fejezet középpontjában egy empirikus vizsgálat áll, amely a P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvodájában működő technológiát vizsgál, az eddig összegyűjtött tapasztalatok tükrében. A kutatásban 21 óvodás gyermek eredményei kerültek elemzésre, akik a DIOO képességfejlesztő programját napi szintű használták. A program 16 kompetenciaterületen mérte a gyermekek fejlődését. Az eredmények alapján megállapításra került, hogy a rendszeres használat pozitív hatással van a kognitív fejlődésre, különösen a problémamegoldó képességek és az önálló tanulási attitűdök kialakulásának tekintetében. A fejlődés ütemének vizsgálatában a nemek közötti eltérés is megfigyelhető volt: a lányok képességmutatói valamivel magasabbaknak bizonyultak a fiúkénál.

Összegzésül megállapítható, hogy a digitális pedagógiai eszközök – megfelelő szakmai és tudatos alkalmazása mellett – hatékony a gyermekek óvodai kompetenciafejlesztésében. A DIOO program hozzájárul a gyermekek iskolai életre való felkészítéséhez, miközben játékos, élményalapú formában segíti a személyiség sokoldalú fejlődését. A jövő óvodapedagógiájának kihívása tehát nem az új technológiák elutasítása, hanem azok értő és célszerű integrációja.

РЕЗЮМЕ

У своїй бакалаврській роботі шукала відповідь на запитання, як можна поєднати традиційні методи виховання в умовах дошкільної освіти з використанням сучасних цифрових технологій, з особливим акцентом на роль ігрового навчання та застосування програми DIOO (Цифрові Розумні Ігри для Дошкільнят). Метою дослідження було, вивчити шляхи, впровадження свідомого педагогічного використання інноваційних технологій для розвитку розумових, соціальних й емоційних здібностей дітей дошкільного віку, у процесі досягання шкільної зрілості.

У першому розділі роботи було розглянуто історичні та теоретичні аспекти методів й технологій навчання і виховання дітей дошкільного віку. Дали характеристику методам прямого та непрямого впливу в освітньо-виховному процесі дошкільної освіти. Було висвітлені особливості й механізми впливу у розвиток компетентностей дітей, з аспекту чинників, що визначають вибір методів у практиці дошкільної освіти.

Другий розділ присвячений аналізу ролі гри в дошкільному вихованні. Охарактеризовані типи ігор, їхня вікова специфіка, а також можливості навчання через гри. На основі теорії розвитку Ж. Піаже висвітлена сприяння розвитку інтелектуальних і соціальних здібностей дітей дошкільного віку.

У третьому розділі вивчався взаємозв'язок педагогічних технологій у дитячому садку з цифровим середовищем. Описано можливі інтеграції ІКТ-засобів у щоденній практиці навчально-вихованого процесу в закладах дошкільної освіти й можливості їх використання для розвитку дітей. У цьому розділі підкреслюється, що цифрові технології не замінюють традиційні педагогічні методи, а доповнюють їх.

У четвертому розділі описується емпіричне дослідження, ефективного використання програми DIOO для формування 16-ти компетентностей. Дослідження була проведена у ЗДО Берегівського підрозділу гімназії ім. П. Каталін Франгепан. Були досліджені результати та рівні розвитку 21 вихованця старшої групи, які, щодня грали різні розвивальні ігри запропоновані Програмою DIOO. Результати аналізу показали, що регулярне використання ігри даної програми мають високі результати у процесі розвитку шкільної зрілості. Були виявлені значні результати у розвитку когнітивних здібностях, у розвитку логічного мислення.

Отже, інноваційні педагогічні технології та використання цифрових технологій у навчально-виховному процесі ЗДО — за умови професійного і свідомого використання — ефективно впливають на розвиток таких компетентностей дітей дошкільного віку, які матимуть необхідними в системі НУШ.

HIVATKOZOTT IRODALOM

- Bábosik, I. (1994): *A nevelés folyamata és módszerei*. Budapest.
- Báthory, Z. – Falus, I. (1997): *Pedagógiai lexikon*. Keraban, Budapest.
- Bázavij komponent doskilynoi oszvitu (Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти)) (2021). Затверджений від 12.01.2021р. №33.
<https://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/97/fogalotr.html>
- Bevezetés a pedagógiába. (1996). Czike B. (szerk.). Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.
- Beták, N. – Szabó-Váradi, É. (2023): A digitális óvodapedagógus és digitális eszközhasználat az óvodai csoportszobákban.
- Czakó, Á., Győri, Á., Schmidt, L. és ifj. Boros, I. (2017): Innovatív pedagógiai módszerek a szakmai oktatásban. A szakmai tanárok módszerei szociológiai megközelítésben. *Társadalomtudományi Szemle*, 2. pp. 1–21.
- Danis, I., Farkas, M., Herczog, M., Szilvási, L. (2011): *A koragyermekkori fejlődés természete: fejlődési lépések és kihívások*. Biztos Kezdet Kötetek II. Budapest.
- Elek Elemérné, Forgó Sándor, Hauser Zoltán, Kiss-Tóth Lajos, Koczka Ferenc (1994): *Oktatástechnológia*. Eger.
- Fáyné, Dombi, A. – Sztanáné Babics, E. (2013): *Játékpedagógia*. In:
<http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Jatekpedagogia/index.html>
Letöltés dátuma: 2025. március 11.
- Fáyné, Dombi, A. – Sztanáné Babics, E. (2013): *Pedagógus mesterség*. In:
http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Pedaggus_mestersgV2/index.html
Letöltés dátuma: 2023. január 17.
- Gabóda, B. – Gabóda, É. (2013): *Neveléselmélet*.
- Goró, E. (2010): *Betekintés az óvodai életbe*. Székelykeresztúr.
- Gyarmathy, É. (2019): Stabilitás a mobilitásban. In: Fehér, Á. – Megyeriné Runyó, A. (szerk.): *A digitális világ hatása a gyermekekre*.
- Innovatív módszerek a köznevelés gyakorlatában. (2015). Kaposvár.
- Kádár, A. – Bodoni, Á. (2010): *Az óvodás- és kisiskoláskor játéka elméleti és módszertani megközelítésben*. Ábel Kiadó, Kolozsvár.
- Kőrösné Mikis, M. – Kőszegi, Zs. (2010): *IKT-mozaik – Kézikönyv pedagógusoknak a számítógép tanórai alkalmazásához*. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest.
- Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról (2012).
- Kovács, G. – Bakosi, É. (2004): *Óvodapedagógia I*. Debrecen.
- Kozma, B. (1996): *Pedagógia II*. Comenius Bt., Pécs.

- Magyarné Sztankovics, I. (1999): *Neveléstörténet*. Comenius Bt., Pécs.
- Molnár, P. (2004): Honismeret és nevelés. *Módszertani Közlemények*, 1. szám.
- Németh, A. (2001): Herbart lélektani alapozású pedagógiája. In: *Neveléstörténet*.
- Óvodai nevelés országos alapprogramja (1996): *Gyermekekép, Óvodakép*.
- Pedagógiai program (2024).
- Rausch, A. – Pásztor, A. (2021): Mobil eszközök az óvodában: A digitális technológiával támogatott értékelés és fejlesztés lehetőségei. In:
- http://nevelestudomany.elte.hu/downloads/2021/nevelestudomany_2021_2_5-17.pdf
- Letöltés dátuma: 2024. április 6.
- Vekerdy, T. (2001): *Gyerekek, óvodák, iskolák*. Marosvásárhely.
- Zakon Ukrajino pro Doskylynu oszvitu (Закон України Про дошкільну освіту, затверджено Верховною радою України від 19.11.2024р. №4059).
- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>

MELLÉKLETEK

A DIOO program központjából kapott, május 12-i felmérés adatai alapján a teljes nagycsoportos óvodásokra vonatkoztatva.

		A statisztikai adatok és a hiányzások ÖSSZESÍTŐ táblázata																																									
		Az óvodások monogramjai:		A.T.	B.D.	V.Sz.	H.Sz.	G.Sz.	D.M.	K.L.	K.A.	K.Sz.	K.P.	M.A.	O.N.	P.L.	P.o.A.	P.r.A.	R.D.	Sz.Sz.	T.A.	F.V.	F.J.N.		K.Zs.																		
		Fü	Fü																				Fü	Fü		Fü	Fü	Fü	Fü	Fü	Fü	Fü	Fü	Fü	Fü	Fü	Fü	Fü	Fü	Fü	Fü	Fü	Fü
A mérések és a hiányzás adatai:		h	IL	h	IL	h	IL	h	IL	h	IL	h	IL	h	IL	h	IL	h	IL	h	IL	h	IL	h	IL	h	IL																
Képességtérületek	1	Ábrák felismerése	84.15	66.20	30.90	20.95	79.60	30.90	87.10	62.85	42.95	29.60	69.25	56.65	80.70	19.80	25.60	85.80	64.20	90.95	58.60	8.00	30.20		15.15																		
	2	Ábrák megkülönböztetése	83.90	69.55	39.35	29.70	82.65	39.35	88.85	64.70	43.10	37.55	69.95	55.55	83.65	33.10	34.20	85.85	66.30	92.25	60.60	7.05	36.95		23.25																		
	3	Írások megismerése	88.85	36.30	26.55	23.50	30.05	26.55	50.70	67.40	60.10	29.35	41.10	24.50	76.80	31.70	29.80	61.00	33.65	71.20	35.30	6.55	23.65		24.10																		
	4	Relációs szókincs,	10.75	6.65	5.90	3.05	13.65	5.90	19.55	12.35	8.20	7.85	5.80	5.75	11.85	6.50	9.55	9.10	9.15	28.55	7.95	3.30	4.85		5.90																		
	5	Hangfelismerés	98.65	43.70	41.85	32.85	107.25	41.85	109.95	104.25	76.35	62.40	47.30	97.65	98.65	68.55	40.40	100.35	85.75	100.50	85.50	0.10	9.00		12.55																		
	6	Hangok megkülönböztetése	95.45	26.90	29.05	23.25	97.65	29.05	96.35	72.25	27.55	45.60	32.90	94.45	95.45	16.55	16.40	95.55	70.55	97.65	71.90	1.70	7.40		7.75																		
	7	Környezeti ismeretek,	102.85	17.30	15.65	15.40	48.80	15.65	107.60	93.00	34.50	26.05	30.90	24.95	102.85	12.00	22.55	109.50	17.85	100.10	71.15	11.50	25.90		7.90																		
	8	Sorrendkövetés	81.80	40.50	12.65	36.45	51.40	12.65	70.35	49.25	38.75	16.30	73.35	71.85	48.40	13.25	39.55	85.80	38.85	85.65	45.00	5.40	37.10		32.35																		
	9	Beszédértés	15.35	6.65	7.05	4.85	14.25	7.05	16.70	34.05	11.30	10.30	18.20	11.10	14.75	9.30	7.60	13.70	7.15	25.20	13.70	1.25	2.95		5.90																		
	10	Logikus gondolkodás	12.90	15.35	5.70	2.90	29.45	5.70	47.55	46.50	28.55	4.80	4.10	7.20	13.00	8.15	9.40	13.25	11.25	26.70	14.90	7.60	9.10		3.45																		
	11	Számolás	51.00	23.00	19.00	19.00	12.00	19.00	21.00	51.00	27.00	19.00	19.00	19.00	51.00	23.00	15.00	51.00	19.00	51.00	19.00	7.00	19.00		19.00																		
	12	Rajz	29.00	51.00	60.00	46.00	97.00	60.00	40.00	86.00	125.00	9.00	37.00	31.00	63.00	37.00	125.00	23.00	49.00	82.00	57.00	3.00	37.00		6.00																		
	13	Írás előkészítése	105.00	42.00	9.00	42.00	44.00	9.00	79.00	52.00	42.00	18.00	100.00	104.00	42.00	7.00	42.00	102.00	43.00	109.00	42.00	4.00	42.00		41.00																		
	14	Memória	88.05	72.85	44.05	32.60	82.30	44.05	89.95	49.30	36.20	45.45	74.75	68.30	85.50	35.40	33.15	88.55	70.50	88.50	69.00	3.00	40.15		27.20																		
	15	Képszerűrakás	98.30	57.05	45.80	40.30	78.10	45.80	96.95	60.70	55.25	29.65	58.35	54.35	93.55	23.85	27.45	96.85	20.70	103.85	76.00	22.55	34.00		13.55																		
	16	Általános	100.55	38.50	36.80	41.25	74.35	36.80	99.25	44.85	33.45	39.50	44.15	44.50	94.60	30.15	19.15	105.35	25.55	106.95	88.25	7.80	17.70		9.70																		
Fejlesztési központosítás:		71.66	38.34	26.83	25.88	85.91	26.83	70.05	59.40	43.14	26.90	45.38	48.18	65.98	23.45	31.05	70.42	39.52	78.75	50.98	6.24	23.56		15.92																			
		Megjegyzés: A táblázatban felüntetett számok százelekben értendők, mivel a DIOO program statisztikai elemzéseit százelek arányosan mutatja																																									

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. ábra Kimutatás, egy konkrét gyermek fejlettségi szintjéről, mind a 16 képességterület vonatkozásában, a meghatározott időpontig.	32
2. ábra Egy konkrét gyermek fejlettségi szintjeinek mutatói alapján készített diagram az iskolaérettséggel szembeni elvárások függvényében	33
3. ábra Az átlagos játékidő az egyes játékokban eltöltött idő függvényében	33
4. ábra A csoport fejlettségi átlaga a részképességek viszonylatában	34
5. ábra Az óvodai csoport képességterületenként elért felső, többségi és alsó határai.....	34
6. ábra A képességterületekként átlagos szintjének és szélső értékeinek összehasonlítása az óvodai csoport fejlődési dimenzióiban mérve.....	35
7. ábra A képességterületek fejlettségi szintje a hiányzások függvényében.....	47
8. ábra A képességterületek fejlettségi szintje a hiányzások függvényében.....	49

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. számú táblázat	39
2. számú táblázat	41
3. számú táblázat	43
4. számú táblázat	44
5. számú táblázat	45
6. számú táblázat	46
7. számú táblázat	48
8. számú táblázat	49

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Заголовок

Jáko_Evelin

Науковий керівник / Експерт

Автор Ілдіко Гребя

підрозділ

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

0.53%

0.53%

КП 1

1.78%

1.78%

КЦ

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

14347

Кількість слів

111240

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	Б	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	␣	0
Білі знаки	Б	0
Парафрази (SmartMarks)	a	8

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://cdn.kormany.hu/uploads/document/0/05/052/052dc728eb2734665e624251271f84e5eab91698.pdf	15 0.10 %
2	http://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/9161/PhDÉrtekezés_KönigPéterA.pdf?sequence=1	12 0.08 %
3	http://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/9161/PhDÉrtekezés_KönigPéterA.pdf?sequence=1	11 0.08 %
4	https://docplayer.hu/4219933-Az-ovodai-neveles-orszagos-alapprogramja.html	10 0.07 %
5	https://docplayer.hu/4219933-Az-ovodai-neveles-orszagos-alapprogramja.html	8 0.06 %